

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climates

117
Anul 12
iulie-august 2019

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007

Țipătul, de Edvard Munch

Semnează în acest număr

Edgar Alan Poe/ Poeme...3
Gheorghe Valerica Cimpoca/ În cutarea adevărului (35)...4
Ion Iancu Vale/ Poeme...5
Dragoș Niculescu/ Impasurile fenomenelor și condiția...6
Ioan Popoiu/ Hamlet la Elsinore...8
Anton Gagiū/ „La răsărit e apusul” (6)...10
Grigore Grigore/ Poeme...12
Mihai Batog Bujeniță/ Valorile spiritului transcendent...13
Florian Copcea/ Pe urmele timpului fără timp...14
Irina Lucia Mihalca/ Poeme...17
Daniel Luca/ Recuperarea inocenței...18
Cristian Petru Bălan/ Visuri cosmice...19
ITHACA/ Colaj liric...20
Dorel Schor/ Zicerii...21
Ion Teodor Palade/ Caet de școlar...21
Vicu Merlan/ Mitul zeitelor de la Isaia...22
Iulian Filip/ Catrene...23
Valentina Becart/ Poezii...24
Vavila Popovici/ Filozofia, religia știința și politica (2)...25
George Petrovai/ Filozofia indiană (1)...27
Nicolae Vălușeanu Sârbu/ Poeme...28
Elena Buică/ Farmecul poeziei Emiliei Dănescu...29
Carmen Georgeta Popescu/ „Scrisorile ploii” ...30
Lucia Elena Locusteanu/ Lecturi subiective...32
Constantin Stancu/ „Doinele mele” de Adrian Botez...35
Adrian Scrimint/ Ceartă și împăcare...37
STARPRESS/ Spectacolul „Ziua Limbii Române”...39

INFO CLIMATE

Coperta 1
„Tipățul”
de Edvard Munch

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 -
PENTRU DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel,
Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova,
Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerica Cimpoca

Colegiul redacțional: Anton Gagiū, Emil Stănescu, Florea
Turic, Gabriel Mihalache, George Piteș, George Terziu, Grigore
Grigore, Ion Teodor Palade, Romulus Gandy Georgescu

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

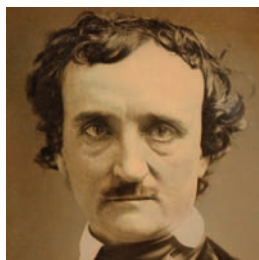
Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamal Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Mihaela Loredana Mușetescu, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LANOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu

**Edgar Allan
Poe
(1808-1849)**

Corbul

Stând, cândva, la miez de noapte, istovit, furat de șoapte
Din oracole cețoase, cărți cu tâlc tulburător,
Piroteam, uitând de toate, când deodată-aud cum bate,
Cineva părea că bate – bate-n ușa mea ușor.
"E vreun trecător – gândit-am – și-a bătut întâmplător.
Doar atât, un trecător."

O, mai pot uita vreodată? Vânt, decembrie cu zloată,
Jar-agoniza, c-un straniu dans de umbre pe covor,
Beznel-mi dădeau târcoale – și niciunde-n cărți vreo cale
Să-mi aline greaua jale – jalea grea pentru Lenore –
Fata fără-asemuire – îngerii îi spun Lenore –
Nume-n lume trecător.

În perdele învinse roșul veșted de mătase
Cu-o foșnire de neliniști, ca-ntr-un spasm chinuitor;
Și-mi spuneam, să nu mai geamă inima zvâcnind de teamă:
"E vreun om care mă cheamă, vrând să afle-un ajutor –
Rătăcit prin frig și noapte vrea să ceară-un ajutor –
Nu-i decât un trecător."

Astfel liniștindu-mi gândul și de spaime dezlegându-l
"Domnule – am spus – sau doamnă, cer iertare, vă implor;
Podidit de oboseală eu dormeam, fără-ndoială,
Și-ați bătut prea cu sfială, prea sfios, prea temător;
Am crezut că-i doar părere!" Și-am deschis, netemător,
Beznă, niciun trecător.

Și-am rămas în prag o vreme, inima simțind cum geme,
Năluca vedeam, cum nimeni n-a avut, vreun muritor;
Noapte numai, nesfârșită, bezna-n sine-a-i adâncită,
Și o vorbă, doar șoptită, ce-am șoptit-o eu: "Lenore!"
Doar ecou-adânc al beznei mi-a răspuns șoptit: "Lenore!"
Doar ecoul trecător.

Întorcându-mă-n odaie, templele-mi ardeau văpaie,
Și-auzii din nou bătaia, parcă mai stăruitor.
"La fereastră este, poate, vreun drumeț strein ce bate...
Nu știu, semnele-s ciudate, vreau să aflu tâlcul lor.
Vreau, de sunt în beznă taine, să descopăr tâlcul lor!"
Vânt și niciun trecător.

Geamul l-am deschis o clipă și, c-un foșnet grav de-aripă,
a intrat un Corb, străvechiul timpului stăpânitor.
N-a-ncercat vreo pleacăciune de salut sau sfuiciune,
Ci făptura-i de tăciune și-a oprit, solemn, din zbor,
Chiar pe bustul albei Palas – ca un Domn stăpânitor,
Sus, pe bust, se-opri din zbor.

Printre negurile-mi dese, parcă-un zâmbet mi-adusese,
Cum privea, umflat în pene, țănoș și încrezător.
Și-am vorbit: "Ți-e creasta cheală, totuși intri cu-nărăzneală,
Corb bătrân, strigoi de smoală dintr-al nopții-adânc sobor!
Care ți-e regalul nume dat de-al Iadului sobor?"
Spuse Corbul: "Nevermore!"

Mult m-am minunat, firește, auzindu-l cum rostește
Chiar și-o vorbă fără noimă, croncănită-ntâmplător;
Însă nu știu om pe lume să primească-n casă-anume
Pasăre ce-și spune-un nume – sus, pe bust, oprită-n zbor –
Pasăre, de nu stăfie, stând pe-un bust strălucitor-
Corb ce-și spune: "Nevermore!"

Dar, în neagra-i sihăstrie, alta nu părea că știe,
Sufletul și-l îmbrăcase c-un cuvânt sfășietor.
Mult rămase, ca o stană n-a mișcat nici fulg, nici pană,
Până-am spus: "S-au dus, în goană, mulți prieteni, mulți, ca-n zbor –
Va pleca și el, ca mâine, cum s-a dus Nădejdea-n zbor!"
Spuse Corbul: "Nevermore!"

Uluit s-aud că-ncearcă vorbă cugetată parcă,
M-am gândit: "E-o vorbă numai, de-altele-i neștiutor.
L-a-nvățat vreun om, pe care Marile Dezastre-amare
L-au purtat fără-ncetare cu-ăst refren chinuitor –
Bocetul Nădejdi-nfrânte i-a ritmat, chinuitor,
Doar cuvântul: "Nevermore!"

Corbul răscolindu-mi, însă, desnădejdea-n suflet strânsă,
Jilțul mi l-am tras alături, lângă bustul sclipitor;
Gânduri rânduiau, și vise, doruri, și nădejdi ucise,
Lângă vorba ce-o rostise Corbul nopții, cobitor –
Cioclu chel, spectral, sinistru, bădăran și cobitor –
Vorbă Never – Nevermore.

Nemișcat, învins de frică, însă negrăind nimică,
Îl priveam cum mă fixează, până-n gând străbătător,
Și simțeam iar îndoiala, mângâiat de căptușeala
Jilțului, pe care pala rază-l lumina ușor –
Dar pe care niciodată nu-l va mângâia, ușor,
Ea, pierduta mea Lenore.

Și-am simțit deodată-o boare, din cătui aromitoare,
Nevăzuți pluteau, c-un clinchet, pași de înger pe covor;
"Ție, ca să nu mai sângeri, îți trimite Domnul îngerii" –
Eu mi-am spus – "să uiți de plângeri, și de dusa ta Lenore.
Bea licoarea de uitare, uită gândul la Lenore!"
Spuse Corbul: "Nevermore!"

"Tu, profet cu neagră pană, vraci, oracol, sau satană,
Sol al Beznei sau Gheenei, dacă ești iscoditor,
În noroasa mea ruină, lângă-un țarm fără lumină,
Unde spaima e regină – spune-mi, spune-mi te implor,
Este-n Galaad – găsi-voi un balsam alinător?"
Spuse Corbul: "Nevermore!"

"Tu, profet cu neagră pană, vraci, oracol, sau satană,
Spune-mi, pe tărnia bolții și pe Domnul iertător,
Sufletu-ntâlni-va oare, în Edenul plin de floare,
Cea mai pură-ntre fecioare – îngerii îi spun Lenore –
Fata căreia și-n ceruri îngerii îi spun Lenore?"
Spuse Corbul: "Nevermore!"

"Ție-ți blestemat cuvântul! Piei, cu beznele și vântul,
Piei în beznă și furtună, sau pe țarmul Nopții-n zbor!
Nu-mi lăsa nici fulg în casă din minciuna-ți veninoasă!
Singur pentru veci mă lasă! Pleacă de pe bust în zbor!
Scoate-ți pliscu-nfipt în mine, pleacă la Satan, în zbor!"
Spuse Corbul: "Nevermore!"

Și de-atunci, pe todeauna, Corbul stă, și stă întruna,
Sus, pe albul bust, deasupra ușii mele, pânditor,
Ochii veșnic stau de pază, ochi de demon ce visează,
Lampa își prelunge-o rază de pe pana-i pe covor;
Știu, eu n-am să scap din umbra-i nemișcată pe covor.
Niciodată – Nevermore.

În căutarea adevărului (35). Real și virtual

„Nu e greu să găsești adevărul, e greu să ai dorința de a-l găsi.”

Nicolae Iorga

Gheorghe Valerică CIMPOCA

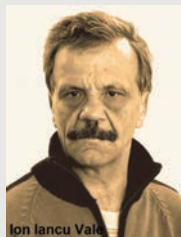

Noi oamenii, nici nu am deschis bine ochii și nici nu suntem pe o traptă de cunoaștere care să ne facă să înțelegem bine lumea care ne încojoară și am făcut un salt periculos într-o lume necunoscută, așa numită lumea virtuală, sau virtual. Ne place sau nu, lumea virtuală a acaparat lumea reală și a devenit un instrument pe care fiecare dintre noi îl folosește după bunul său plac, dar mai ales după cum doresc cei ce l-au inventat. În această lume toți se consideră că sunt frumoși, buni, cerebrali și cu sufletul cât o gogoasă îndelung dospită, gata să explodeze. Această lume îi lasă aproape pe toți deoparte de obiceiurile câștigate de mii de ani de evoluție și i-au aruncat în neant, adică într-un gol imens din care nici universul cunoscut nu mai face parte. Legile fizice și morale sunt ignorate și fiecare își crează un spațiu personal în care se învârt ca niște titirezi și nu prea mai ies din acest spațiu. Se învârt și atât, au uitat de muncă, de educație, de responsabilități, de iubire față de semenii, de tradiții și de credință. Toată energia o consumă pe largirea

spațiului personal, pentru promovarea sinelui. Pentru acest lucru îi forțează și pe alții să facă la fel dându-le câte un bobârnac (like, share) la fiecare, ca să capete viteze și mai mari de rotație în jurul propriilor personalități și totodată să fie dependenți de el, inițiatorul bobârnacului. Toată lupta este pentru a-și lărgi spațiul și timpul în care se învârt, crezându-se nemuritori. Au apărut realități virtuale care mai de care cu moț sau destinate anonimatului, printre ele cel mai periculos fiind Facebook-ul. Puțini sunt oamenii care mai filtrează cu proprii neuroni și aceia puțini care au mai rămas, cum să evite capcanele virtualului. Pentru acest lucru trebuie să ai nervii dreپți și tari, dar mai ales energie. Toți se întreabă cum a apărut virtualul? Consider că virtualul a apărut acolo unde realul a dat geș. Din totdeauna omul a vrut să cunoască alți oameni, să interacționeze cu ei, să comunice. În lumea reală, „dezbină și stăpânește” a fost arma utilizată cu succes pentru a domina o minoritate peste majoritatea oamenilor, asumându-și puterea și acaparând resursele materiale. În comunitățile mici în care au fost divizați, oameni au preluat aceleași obiceiuri de la cei care i-au divizat. Internetul a apărut ca salvatorul omenirii. Prin el s-au întâlnit oameni reali, de la mii sau sute de kilometri depărtare, oameni cunoscuți în virtual, dar care prin real nu s-au putut apropia unii de alții. Oameni frumoși în spirit și nu

numai, oameni care au rezonat mai mult decât ar fi putut s-o facă cu cei aflați în imediata lor apropiere. Ciudat cum distanțele pot apropia și conecta oameni suficient de mult încât ei pot lega prietenii durabile. Și eu am întâlnit oameni deosebiți în mai toate realurile, oameni pe care îi admir și îi apreciez. Sunt oameni pe care altfel nu i-aș fi putut cunoaște, oameni pe lângă care aș fi trecut fără să-și lase amprenta în nici un fel asupra mea. Între lumile reale sau creat canale virtuale prin care se poate naviga și trece de la un real la altul. Periculos este atunci când nu ști să navighezi prin virtual și te rătăcești prin el rămânând captiv pentru un timp îndelungat sau pentru totdeauna. Acest pericol vine de la necunoaștere și este implementat pe toată planeta în mod conștient. Lumea este ținută departe de cunoaștere încă din faza copilăriei, când li se pun la îndemâna copiilor tot felul de echipamente care să le abată atenția de la descoperirea lumii înconjurătoare prin propriile simțuri. Lumea virtuală a fost creată cu ajutorul noilor tehnologii de comunicare care fac ca oamenii să nu se mai privească față în față decât foarte rar, vorbesc sporadic și sunt atenți la dispozitivele mobile și la internet. Timpul liber al copiilor și nu numai, este monopolizat de ecranele dispozitivelor de comunicare și în loc să socializeze cu cei de vârsta lor, îi fac prizonierii lumii virtuale. Se vorbește tot mai mult despre un internet integrat,

→ Continuare în pag. 5

Ion Iancu Vale

focul

*De mic copil privea cum se înalță focul
și mistuit de vrajă îi urmărea sorocul,
privea avid scânteia născută ca să moară
și se-ntreba șocat: lumina unde-i zboară.*

*În ce incerte spații își năruie minunea,
ce la un moment dat împrăstia genunea,
și-n ce sfere-și pierde puterea lui de leu
dezlănțuită magic de-nlănțuitul zeu,*

*Unde-i pierie tăria ce se-mplântă în cer
regește împărțind putere și mister
și cum de poate acum și chiar fără mânășă
cu-atâta ușurință să-i umble în cenușă.*

*Și-l doare pân' la țipăt, ca rana nou deschisă,
că nu mai simte-n pori căldura mult promisă
că orice foc ar fi și cum i-ar fi văpaia
se-autodevorează topindu-și vâlvătaia.*

zburătorii

*Lovită zburătoarea căzu jos pe pământ
c-un țipăt nerostit își ia din nou avânt,
dar aripa ciuntită nu mai ascultă-ndemnul,
plăpându-i trup recade, însăngerând
însenmul.*

*În van încearcă iar să-și reanime zborul,
aripa crunt rănită îi năruiește sporul,
degeaba adie vântul, este senin și vară,
căci viața ei, de-acum, e silnică povară.*

*Nu va mai saluta de-aproape răsăritul
și nu va mai scălda, cu trilul ei, zenitul,
nu se va mai bate, dârză, cu vântul cel zălud
adîo pentru ea, refugiul cald din sud.*

*O, pasăre frumoasă, ce milă mi-e de tine,
acum că într-un fel te-asemuiești cu mine,
la fel ca mine tu tânjești spre înălțare
tot vrînd să fii alături de veneratul soare.*

*Și nu știu care este cel mai nefericit
tu c-ai pierdut zborul, sau eu că mi-a lipsit
căci m-am născut cu dorul de a mușca din zare,
doar aripi n-am avut la gândul ăsta mare.*

*Dar hai la mine-n casă, te rog ca să primești
tovarășă să-mi fii cât o să mai trăiești,
iar eu voi priveghea din viață să nu zbori
și doi vom fi de-acum tereștri zburători.*

→ Continuare din pag. 4

care nu numai că te implică, ci este deasupra ta și cumva fiecare este integrat într-un sistem care controlează totul. Pe viitor tehnologia aceasta va controla și viețile oamenilor care vor fi dependenți de ea. Oamenii se admiră pe ei, se pun pe ei în centrul universului. Narcisismul a ajuns la cote îngrijorătoare. Înțelegem că tehnologiile ne fac viața mai ușoară prin noi metode de lucru, schimb de informații și divertisment, dar tot ele ne pot afecta sănătatea. Folosirea tehnologiei prin emisia și recepția de micrunde, folosită acum pe scară planetară în comunicații poate afecta părțile creierului care controlează nucleul personalității oamenilor, ducând la depresie, boala secolului 21. Lumea aceasta virtuală răpește foarte mult timp, ne mutilează sentimental și ne abate spre alte preocupări, îndepărtându-ne de cele ancestrale, înscrie în ADN-ul uman. Accesul la tehnologie oferă astăzi oamenilor posibilitatea să comunice aproape în permanență,

dar fără să participe existențial în viața altora. De cele mai multe ori cădem în capcanele tehnologiei și nu mai găsim echilibru între spațiul real și cel virtual, iar acest lucru duce la o izolare socială. Comunitatea este creația lui Dumnezeu, iar ca parte a comunității ne deschidem spre El și spre cei apropiați nouă. Suntem creați să avem relații și să facem parte din comunitate: familie, prieteni. și toate lucrurile care ne inconjoară. Ce frumos descrie lumea reală marele nostru preot profesor Dumitru Stăniloae în Chipul nemuritor al lui Dumnezeu „Mijlocul spiritual principal prin care omul se comunică altora și alții se comunică lui ca izvoare complementare de sensuri, de simțiri, mijlocul de îmbogățire și de întărire reciprocă este cuvântul prin care oamenii își întăresc umanitatea comună. Oamenii se adapă spiritual unul pe altul prin cuvinte, dar dintr-o trebuință zidită în ei de o putere mai presus de ei. Iar cuvintele nu sunt importante pentru ei prin faptul că sună, ci prin faptul că și

comunică apa lor ca izvoare spirituale, legate subteran între ele și cu oceanul spiritual suprem. Omul însuși vine în cel ce-i aude cuvintele, el însuși se deschide celui care i le comunică. Omul însuși e apă vie, prin faptul că se dă pe sine însuși și adapă pe cel căruia i se dă prin cuvinte”. Omul a vrut să-și creeze propria realitate virtuală și să pătrundă în lumea necreată, adică să se întoarcă singur acolo unde Dumnezeu este stăpânul fără margini. Apostolul Pavel ne spune că, toate lucrurile ne sunt îngăduite, dar nu toate sunt de folos și nimic nu trebuie să pună stăpânire pe noi, ca astfel în toate lucrurile să fim cumpătați. Să nu ne lăsăm dominați în relațiile dintre virtual și real. Să nu confundăm virtualul oferit de om și inventat de el prin digitizarea informațiilor cu marele univers informațional. Omul trebuie să rămână liber, nu “scufundat” într-un mediu tridimensional generat de un calculator, mediu în care este obligat să acționeze conform unor programe generate tot de el.

(Va urma)

IMPASURILE FENOMENOLOGICE ȘI CONDIȚIA TRANSCENDENTALĂ

Dragoș NICULESCU

Abstract

Plecând de la analiza critică la care Paul Ricoeur, în lucrarea lui *La școala fenomenologiei*, supune problematica fenomenologiei lui Edmund Husserl, în special a fenomenologiei lui pure, unind punctele sale de vedere și intențiile sale, acest articol își propune să identifice și să clarifice, în mod original și constructiv, unele dintre

subiectele care constituie impasurile și paradoxurile acestui domeniu filozofic. Bîntuit de astfel de dileme și erori, de netrecut atît pentru părintele său, Husserl, cît și pentru exegeții și urmașii săi, acest ardent teritoriu filozofic declanșează, din adâncimile sale psiho-cognitive, dar și din înălțimile lui transcendente resimțite în plan imanent vectorii unor judecăți dintre cele mai sincere și radicale. Dezvăluind astfel de teme, revelînd eroarea intrinsecă care le transformă în paradoxuri de cele mai multe ori insurmontabile, materialul, în concluziile lui și demersul său global, militează pentru menținerea onestă și asumarea în munca științifică a perspectivei transcendente, deci, teiste, cu misterele și nebuloasele sale, în cadrul căreia condiția transcendentală reprezintă, pentru om și conștiința sa, în dimensiunea ei apriorică, o lumină sacră, dar conținând umbre întunecoase.

Cuvinte-cheie: reducere fenomenologică, aprehensiune prin analogie, extensie fenomenologică, abstracție fenomenologică, prezentare, reducere eidetică, egalizare obiectivă.

1. Introducere.

Paul Ricoeur. Hermeneutica fenomenologică a subiectului.

Situat în descendența fenomenologiei lui Edmund Husserl și a filozofiei lui Karl Jaspers, Paul Ricoeur (1913 – 2005) a fost unul dintre cei mai importanți filozofi francezi și contemporani, profesor la mai multe universități din Franța (Strasbourg, Sorbona, Nanterre) și din America de Nord (Montreal, Yale, Chicago), realizator al unei

opere filozofice unice prin multitudinea de concepții asupra interpretării, pe care le pune în discuție, le interpretează și le critică, păstrînd din fiecare cîte ceva, interpretat însă într-un mod propriu. O temă centrală în întreaga sa operă a constituit-o interpretarea subiectului. La mijlocul anilor '60, el a fost un proeminent avocat al hermeneuticii apropiată de fenomenologie, studiile sale abordînd deopotrivă limbajul, literatura, religia și fenomenele sociale. Este poate gînditorul francez cel mai bine plasat pentru a realiza o confruntare mutual profitabilă și țintind la o sinteză superioară între gîndirea continentală franceză și germană, de o parte, și filozofia analitică anglo-americană, de cealaltă parte. Există în opera sa legături cu metoda psihanalitică a lui Sigmund Freud. De asemenea, metoda psihanalitică este, pentru Ricoeur, o metodă de interpretare, și, prin intermediul ei, putem ajunge la descifrarea subiectului.

În lucrarea sa *La școala fenomenologiei*, material asupra căruia ne vom apleca atenția în acest referat, Paul Ricoeur propune o inițiere în domeniul fascinant al descifrării aparițiilor și al descoperirii originalității lucrurilor. Volumul conține analize riguroase, care urmăresc îndeaproape traseul sinuos al *Meditațiilor carteziene* ale lui Edmund Husserl, studii care identifică punctele nevralgice ale fenomenologiei (cum ar fi alteritatea, istoria sau corpul) și, în sfîrșit, texte programatice, în care autorul continuă într-un mod inovator fenomenologia husserliană. La capătul unui astfel de parcurs inițiativ vom fi mai pregătiți să recunoaștem locul finitudinii, al pasivității și al involuntarului în viața conștiinței. Profunzimea și forța aparatului analitic pe care Ricoeur îl mobilizează în demersul său critic construiesc zona explicativă în care hermeneutica operațională, interpretarea este utilizată ca principal instrument de lucru în încercarea de traducere și clarificare a dificultăților probleme pe care le ridică fenomenologia, în principal cea husserliană.

Se poate obține, din funcționalitatea analitică practică de gînditor în această lucrare, nota specifică a metodei hermeneutice prin care Ricoeur își clădește constructul viziunii sale filozofice. Nu ne propunem a realiza un sumar al întregii problematice fenomenologice dezbătute, surprinse sau enunțate în lucrarea *La școala fenomenologiei*, nu aceasta este intenția noastră, ci de a evidenția acele probleme care se încăpățînează a nu se lăsa depășite, oricum s-ar putea ele numi – paradoxuri, dileme, probleme deschise –, care rămîn ca impasuri în calea efortului nostru de pătrundere și explicitare și cărora vom încerca să le găsim cauza rezilienței, dar și acele probleme cărora Ricoeur le acordă

subtile interpretări și clarificări. Ne aflăm în domeniul dificil al fenomenologiei pure, sau "transcendentale", cum o numea Husserl, diferențiind-o de filozofia fenomenologică, care și astăzi reprezintă teritoriul ardent al dezbaterii și înțelegerii filozofice și care, și părintelui său, Edmund Husserl, i-a ridicat dificultăți insurmontabile, obligându-l la permanente revizui și încercări de soluționare, la întârzierea continuă a publicării studiilor: zona introspecției adânci în conștiință, a poziționării simultane, derutante, dedublate a eu-lui în două lumi, a posibilității separării eu-lui pur de eul lumii obiective, a lucrului filigranic cu reperele, a cercului retroacțional prin care imaginea noastră, în oglinda celuilalt, vine să ne influențeze pe noi, cei care o naștem și o judecăm, a interferenței ontologicului comunitar cu onticul personal, într-un cuvânt, a misterului transcendentalului din conștiința individualității umane, a misterului fundamentului ultim și prim – transcendentul –, care a hărăzit ființei umane darul luminii conștiinței.

Volumul *La școala fenomenologiei* conține articole scrise între anii 1949 și 1989, articole care nu sînt doar continuarea firească a unei pasiuni pentru fenomenologie (care, odată cu traducerea cărții *Ideen I*, avea să devină o constantă a gândirii ricoeuriene), ci și locul în care apar și se dezvoltă interogațiile ce vor sta la baza filozofiei voinței sau a antropologiei sale filozofice. În teza de doctorat intitulată *Filozofia voinței*. Voluntarul și involuntarul, Ricoeur încearcă să aplice metoda husserliană a analizei intenționale asupra unui alt domeniu decît cel al percepției și judecării, demers care se înscrie în cadrul interpretărilor fenomenologice oferite de trei mari nume ale fenomenologiei franceze: Lévinas, Sartre și Merleau-Ponty. Ricoeur propune o analiză intențională a voinței, care marchează corelația dintre registrul voluntarului și cel al involuntarului. El depășește doctrina husserliană, care se baza pe analiza reprezentării (din operațiunile conștiinței fiind astfel privilegiate percepția și judecata), și extinde sfera cogito-ului, prin acordarea unei importanțe egale dorinței, voinței și mișcării – pe scurt, existenței-corp. Astfel, renunțarea fenomenologiei la dogmatismul transcendental, la ideea unei conștiințe omni-constituante, pentru a recunoaște aderența conștiinței la corpul său, la viața involuntară, reprezintă o cotitură esențială, deși, după părerea noastră, aceasta reprezintă doar o extindere a domeniului fenomenologic, problematica, de acum lărgită, nereușind prin această îndepărtare de transcendental să ușureze găsirea răspunsurilor în cazul unor probleme

dificile, atît vechi, cît și noi, și aceasta pentru că depășirea acestor impasuri reclamă în mod categoric apelul la același greu sondabil și revelatoriu transcendental. În orice caz, prin această convertire a cogito-ului transcendental, și-au putut face loc în corpusul reflexiv al fenomenologiei ideile de pasivitate și de finitudine.

2. Dificultățile fenomenologiei și eficiența efortului analitic.

Cîteva cuvinte introductive despre fenomenologie. Revendicîndu-se de la sensul leibnizian și kantian al fenomenului ((cel de *Erscheinung* (fenomen), și nu cel de *Schein* (simulacru)), deși Hegel concepute acest domeniu ca pe o cercetare amplă a tuturor tipurilor de experiență umană (nu numai epistemologică, ci și etică, politică, religioasă, estetică și cotidiană) (*Fenomenologia spiritului*), fenomenologiei lui Husserl nu îi aparțin două trăsături din *Fenomenologia spiritului*: tragicul și logicul. Și aceasta pentru că Husserl nu face o fenomenologie a Spiritului. Fenomenul, după părerea lui, nu este apariția unei ființe capabile să se recupereze la nivelul unei cunoașteri absolute, așa cum susține Hegel. De Kant îl leagă pe Husserl nu doar idealismul metodei sale, ci și analiza kantiană a simțirii, pe care o continuă. *Fenomenologia* întîlnește, de asemenea, la un nivel profund, spiritul lui Hume, prin predilecția sa pentru "ceea ce este originar", "plin", "prezent"; ea continuă tradiția britanică a criticii limbajului și își aplică metoda în toate domeniile experienței, ale empiricului: experiența semnificațiilor; a lucrurilor; a valorilor; a persoanelor. În sfîrșit, fenomenologia se raportează radical la Descartes, la îndoiala și cogito-ul cartezian; reducția falselor evidențe, apariția autentică se situează în linia îndoielii carteziene. Cogito-ul, în schimb, devine altceva decît un adevăr prim, suficient sieși, independent: el devine un adevăr intențional, îndreptat către ceva. Și acel "ceva" este fenomenul. Astfel, fenomenologia, continuînd "transcendentul" kantian, "originarul" lui Hume, îndoiala și "cogito"-ul cartezian, se constituie într-o treaptă filozofică procesuală, evolutivă, și nicidecum într-o cotitură bruscă a filozofiei. Alte filiații ale fenomenologiei mai trebuie căutate și la psihologii școlii de la München – A. Pfänder, M. Geiger –, la Max Scheler, la Heidegger, la Hartmann, de asemenea, la Jaspers, chiar dacă la nici unul dintre acești gînditori fenomenologia nu avea un statut capital.

Va urma

HAMLET LA ELSINORE

IOAN POPOIU

Continuare din nr. trecut

Marea confruntare, între ea și Hamlet, se desfășoară în iatacul acesteia, este momentul culminant, care ne ajută să creionăm portretul sufletesc al reginei Gertrude (actul III, scena 4, o adevărată „arie” a reginei). Hamlet, numai furie, intră înarmat în iatac, iar între cei doi are loc un schimb de replici tăioase: „Știi, Hamlet, că-ai jignit pe tatăl tău/ Știi, mamă, că-ai jignit pe tatăl meu/ Răspunzi cu-o limbă, aș zice, fără rost/ Întrebi cu-o limbă, aș zice, blestemată” (III, 4). Ofensată de aceste cuvinte „impertinente”, regina vrea să cheme garda, dar prințul are o replică mândioasă: „Stai aici, un pas să nu clintеști / Și n-ai să pleci nainte de-a-ți fi pus / Oglinda-n față, ca să-ți vezi în cuget” (ibidem). În timp ce regina îl căinează pe curteanul nesocotit („O, cruntă și nesocotită faptă”), fiul își supune mama unor grave reproșuri: „Mai cruntă nu ca a ucide-un rege / Și-a-i lua apoi pe frate de bărbat (...) / Nu-ți mai frânge mâinile, mamă, stai jos. / Să-ți frâng, mai bine, inima” (ibidem).

Regina, supusă acestui torent verbal de propriul fiu, nu înțelege ce i se întâmplă: „Dar ce-am făcut, să plescă-i împotriva-mi / Cumplita-ți limbă”? (ibidem). Hamlet îi pune reginei oglinda în față, pentru a-și contempla chipul desfigurat de propriile-i fapte: „Ce-ai făcut ? O faptă/ Centunecă roșeața sficiunii (...) / O faptă ce golește jurământul/ De suflet, iar credința o preschimbă/ În vorbe goale... (...) / Rușine, unde-ți este-mbujorarea?” (ibidem). Aceste cuvinte grele, ca niște lovituri de bici, par să o fi trezit pe regină, prăbușită în propria ei nimicnicie: „Vai mie, atât de groaznic urlă/ Și bubuie-n ceaslovul de păcate (...) / Taci, Hamlet, taci; destul! destul! / Căci mi-ai întors privirile în cuget/ Și văd în el întunecimi și pete/ Neșterse de cerneluri (...) / Cuvintele-ți mă-njunghie-n urechi! Destul! Inima-mi despici în două” (ibidem). Jan Kott se întreabă: „Și regina? Oare ce crede ea despre toate acestea (atmosfera de la curte) ? Se simte vinovată ? Ce știe regina ? A străbătut tărâmurile patimii, ale crimei și ale tăinuirii. E silită să-și înăbușe orice gând lăuntric”. Reginei, distrusă sufletește, nu-i rămâne decât să întrebe: „Ce trebuie să fac ?”,

pentru ca, în final, sorbirea din paharul morții să-i aducă, nesperat, singura alinare care i-a mai rămas.

Ophelia este un personaj feminin shakesperian aparte, alături de Desdemona, Cordelia sau lady Macbeth. Jan Kott scria despre ea că „este, în același timp, parte a Mecanismului și victima acestuia”. Mult mai aproape adevăr, Ophelia ni se înfățișează ca o „ființă neprihănită și lipsită de experiență, tandră și supusă, simplă unealtă în jocul necinstit pus la cale de Polonius, rege și regină” (Levițchi).

Ophelia ne întâmpină chiar de la început, în casa tatălui său, alături de Laertes, fratele său, care îi ține o predică moralizatoare, primită de ea cu ironie și scepticism: „Să nu faci și tu precum preoții nevrednici,/ Spinosul drum la ceruri arătându-l,/ În timp ce, slobozi, lacomi și-ncrezuți, / Ei bat poteca-n floare a ispitei” (I, 3). Însă, după plecarea fratelui, Ophelia se vede silită să asculte tiradele aspre ale tatălui său, curtean bătrân, nepăsător, căruia îi vorbește de dragostea prințului Hamlet: „De câțva timp, mi s-a vădit cu dragoste de mine (...) / El iubirea-i mi-a supus / Cinstit, deschis și plin de cuviință/ Și-n vorba lui a strâns cele mai sfinte/ A cerurilor toate jurăminte” (ibidem). Bineînțeles, de aceste sentimente Polonius își bate joc, încât Ophelia, lipsită de orice sprijin moral, va sfârși curând prin a se supune exigențelor despotice ale părintelui ei, unealta docilă a regelui, în realizarea planurilor acestuia. O vedem uimiți pe fiica ascultătoare cum relatează supusă tatălui ei: „my lord, cum mi-ai poruncit,/ I-am dat napoi scrisorile, cerându-i/ Să nu mai vie” (II, 1). Polonius confirmă supunerea Opheliei: „Ca fiică bună, ea mi-a dat scrisoarea/ Chiar multele-i aprinse stăruinți,/ Pe toate, când și unde și-n ce fel,/ Din timp mi le-a șoptit” (II, 2, p. 53). El arată apoi cu dezinvoltură: „apoi i-am și cerut / Să stea-ncuiată-n casă cu zăvorul,/ Ferindu-se de semne sau trimiși” (ibidem). Curteanul obedient spune stăpânilor săi ce a reușit să facă din Ophelia: „Și vreau să-asmut pe fiica-mea nainte-i” (ibidem, p. 54). Jan Kott observă că „în acest mare joc va fi antrenată și Ophelia. Toți trag cu urechea la discuțiile ei. O interoghează, îi interceptează corespondența. Dealtfel, ea însăși le-o predă”.

Urmează marea scenă a confruntării (montată de curte) dintre Hamlet și Ophelia: ea, care primise și ascultase șoaptele de dragoste ale prințului, îl întâmpină cu aceste cuvinte, conformându-se poruncii părintești: „My lord, am unele-amintiri în dar / Și vreau de mult să vi le dau-napoi / Vă rog să le primiți acum” (III, 1). În fața reticenței prințului, fosta iubită, transformată în momeală chiar de părintele „iubitor”, insistă: „Mărite lord, știți bine că mi-ați dat / Și chiar cu șoapte dulci le-ați însoțit,/ Făcându-le mai scumpe, dar pierzând/ Parfumul, luați-le-napoi...” (ibidem). Izbucnirile furioase ale lui Hamlet („Du-te la mănăstire”), vituperând împotriva tuturor, au un efect devastator asupra nefericitei Opheliei: „eu, dintre femei cea mai zdrobită, / Care-am supt din miera șoaptei lui (...) / O... prăpăd /

De-a ști ce știu și de-a vedea ce văd” (ibidem). Nereușind să înțeleagă ce se petrece de fapt la curtea regelui uzurpator, zbuciumul lui Hamlet, Opheliei nu-i rămâne decât să-l compătimească pe prinț: „Ce cuget nalt într-insul s-a surpat! / (...) Oh, ceruri milostive, ajutați-l! / Puteri cerești, redați-i sănătatea” (ibidem).

Este neîndoielnic faptul că Hamlet o iubește pe Ophelia (în scena de teatru în teatru, prințul se așează jos, la picioarele ei), adresându-i-se în termeni ca aceștia: „prea frumoasei Ophelia, celestei și icoană a sufletului meu” (II, 2, III, 2). Cum răspunde ea dragostei prințului, aflăm chiar din cuvintele admirative ale Opheliei la adresa lui Hamlet, care sugerează iubirea ei dezinteresată pentru acesta, felul cum se oglindește el în ochii fetei îndrăgostite: „El, ochiul curții, paloșul oștirii / Și limba școalei celei mai vestite / Nădejdea-n floare a unei țări mărețe, / Oglinda și tiparul frumuseții, / El, vârful al vâfurilor...” (III, 1). Prinsă între comportamentul despot al tatălui, care-o transformă într-o unealtă a planurilor sale, și atitudinea necruțătoare a prințului, care-o respinge brutal (încredințat că cinstea este incompatibilă cu frumusețea), Opheliei „nu i-a mai rămas aproape nimic altceva decât să-și deplângă virginitatea” (L. Levițchi).

După ce tatăl (Polonius) este ucis, iar iubitul (Hamlet) este surghiunit din țară, lipsită de orice sprijin moral (fratele, Laertes, se afla în Franța), Ophelia se prăbușește (intuiția ei: „eu, dintre femei, cea mai zdrobită”). Cu mintea răătăcită, în cântecele și fanteziile ei, ea își trădează dragostea frustrată: „Chiar mâine este Sfântul Valentin / Cu toții-n zori de zi / Iar eu, fecioară, la fereastră-ți / Vorbeai de cununie” (IV, 5). Moartea ei, neașteptată, datorată ruperii unei sălcii, este urmată de „știrbita rânduială” a înmormântării, dar „cununa de fecioară, / Și feciorelnicul așternut de flori” nu-i pot fi refuzate. Puritatea ei feciorelnică și adevărul iubirii ei (rămasă neîmplinită) îi îngăduie Opheliei să respingă, prin moarte, temerile lui Hamlet despre cinste și frumusețe, temeri care au pricinuit-o, în parte (L. Levițchi). Astfel, „tragedia ei este că Hamlet i-a lăsat „comoara castității” neatinsă și, în bună măsură, este și tragedia lui; frumoasa intrigă întocmită, cea a dragostei statornice și respinse a Opheliei, este unul din cele mai amare lucruri din Shakespeare” (L. Levițchi). La rândul său, Jan Kott remarca că, „într-o lume unde domnește crima (curtea de la Elsinore), pentru Hamlet și pentru Ophelia nu-i loc de iubire”.

II

Hamlet este unul din puținii eroi literari care trăiesc în afara textului, în afara teatrului, numele lui înseamnă ceva chiar și pentru aceia care niciodată nu l-au citit pe Shakespeare și nici nu l-au văzut pe scenă (Jan Kott).

Într-o lume de ev mediu târziu, aflată în pragul modernității, Hamlet trebuie să-și răzbune tatăl ucis, ca și Laert și Fortinbras, dar același prinț, alături de Horatio și Laert, urmează studii superioare, la Wittenberg sau Paris.

Hamlet este apreciat (perceput) ca „o minte aleasă”, conform mărturiei Opheliei, iar textul dramatic ne revelă că prințul danez este inteligent, lucid, intuitiv, prompt în răspunsuri. Alice Voinescu remarca faptul că „gândirea este în Hamlet floarea întregii ființe..., făclie în care materia se transformă în lumină. În asemenea lumină se aprinde conștiința și în ea se elaborează realitatea în care se oglindește existența”. Goethe afirmă despre Hamlet: „O natură simpatcă, pură, nobilă și profund morală, fără tăria nervilor care formează un erou, se prăbușește sub o povară insuportabilă pentru el și pe care nu poate s-o înlătura” (L. Levițchi). H. Taine, vorbind despre fizionomia prințului, arăta: „Recunoașteți în el un suflet de poet, făcut nu pentru a acționa ci pentru a visa, un artist pe care neșansa l-a făcut prinț, pe care o neșansă și mai mare l-a făcut răzbunătorul unei crime și care, destinat de natură Geniului, este condamnat de soartă la nebunie și nefericire” (ibidem).

Hamlet este un erou tragic, adică un ins întotdeauna pasionat, care urmărește însă să-și purifice pasiunea. În Hamlet, eroul ne este arătat ca un om cu o teribilă capacitate de a simți, uneori, sentimentul răstoarnă întregul echilibru al ființei sale (...). Acest element emoțional este alimentat de înstrăinarea sa de viață și de oameni. În același timp, sensibilitatea sa, stimulentele acțiunii, este contracarată de reflecție, obstacolul acțiunii. Datorită ciocnirii acestor tendințe antagoniste, sufletul lui Hamlet se frământă într-un extaz al auto-torturării” (ibidem).

În această lume, în Danemarca, transformată în temniță, se-ntoarce tânărul prinț Hamlet, student la Wittenberg, după moartea tatălui său, hotărât să acționeze și să-i demoleze zidurile.

Confruntarea cu stăpânul Mecanismului se declanșează chiar de la început: fixat cu ochi bănuitori de Claudiu, regele uzurpator, Hamlet încearcă un dezgust universal: „O, Doamne, ce searbăd, veșted, rănced și zadarnic / E rostul lumii-ntregi în ochii mei! / Mi-e silă! Silă! (...) / Urma de mult să fie câte sânt” (I, 2). Pe prinț îl revoltă mai ales figura jalnică a uzurpatorului (unchiului!)-după cutumă, fiul trebuia să urmeze tatălui- („urmașul îi vine ca un satir lui Hyperion”) și graba mamei de a se căsători cu intrusul de pe tron („O, Doamne! Să se mărite / Cu unchiul, frate bun al tatii” (ibidem)). Hamlet este încredințat că anturajul curții este unul rău famat și se miră de prezența lui Horatio la castelul regal: „Dar ce-ai venit să faci în Elsinore ? / Știința-ai se suge din butoi!” (ibidem). Pe fondul acestei amărăciuni, amestecate cu sarcasmul, vestea morții (uciderii) regesului său tată, comunicată de fantoma acestuia, amplifică insurgența spritului său rebel: „Voi, ordii ale cerului! Pământ! Iad! Inimă, fii tare!” (I, 5). După ce i se destăinuie crima săvârșită de unchi asupra tatălui, Hamlet înțelege, înfiorat, care este misiunea sa, a celui întors la curtea regească a Danemarcei: „Sânt timpi săriți! O, blestemat noroc / De-a fi născut ca eu să-i pun la loc!” (ibidem).

Va urma

LA RĂSĂRIT E APUSUL

Anton GAGIU

Continuare din numărul trecut

Din volumul „La răsărit e apusul”.
Capitolul III: „Școala altfel” (6)

Hotărârea eroică de a ne căsători am luat-o în iarna anului doi de școală militară. În vacanța de primăvară urma să facem logodna, apoi nunta toamna, spre sfârșitul ultimei mele vacanțe de elev al unei școli militare. Aveam în minte aproape viu, închipuit fiecare moment al vieții mele care cuprindea momentele de mai sus. Și nimic nu se compară cu o stare de beatitudine în care trăiești numai frumos. Cum altfel s-ar fi putut trăi atunci când visai să fii lângă femeia pe care o iubești? În astfel de momente timpul capătă noi dimensiuni. Ți se pare că trece din ce în ce mai greu, iar în preajma evenimentului a încremenit. De altfel totul ți se pare că trăiești o stare de... încremenire, nimic nu mai este ca înainte, nici chiar tu care ar trebui să fii beneficiarul momentelor frumoase nu trăiești starea de comuniune cu momentul inedit pentru că nu ești în stare, ești lovit de... anestezia momentului și așa rămâi mult timp. A venit luna aprilie, cea în care urma să ies pe porțile școlii pentru o scurtă vacanță. Atunci ne propusesem să facem logodna, primul pas mic spre marele pas planificat pentru sfârșitul verii. De fapt nu era o logodnă propriu-zisă, ci o discuție în „familie”, noi doi și părinții noștri, nimeni altcineva. Nici nu trebuia mai mult, o astfel de intimitate, dădea altă importanță momentului. Era o zi de duminică. La sat ziua de duminică nu este numai una de sărbătoare, ci și de comunicare, de socializare, acolo unde se adună tinerii, în vatra satului. Am plecat de acasă cu părinții mei către casa Mariei pe la prânz. Aveam ceva de mers. Casele

noastre erau separate de o distanță de câțiva kilometri, doi, trei, poate mai mulți și nu puteam să-i parcurgem decât pe jos. În sfârșit eram toți la o masă, șase persoane și dintre care două destine. Cele din urmă plini de emoție și de așteptare, ceilalți interesați doar de viitor. Și noi eram interesați de viitor, dar nu așa de mult ca părinții noștri. Până la un punct părea explicabil. Eram un tânăr neterminat, doar elev într-o școală militară, pe care o puteam termina sau chiar o puteam încheia înainte de vreme. Într-un an se putea întâmpla orice și dintr-un elev cu perspective, aș fi putut ajunge un... nimeni. Era un risc pentru Maria? Era și încă unul major. Și-a asumat riscul și cuvântul ei a fost „mergem mai departe”. Și am mers. În acel moment am pus la cale detaliile căsătoriei, data, loc, nuntă și ce mai urmează, apoi... am plecat spre centrul satului pentru obișnuitul moment sătesc al acelor locuri: să te lași admirat de curioși, să ascuți șușoteli, să arunci o perdea de ceață peste tot ce va urma. Ne conduceam după principiul „gura lumii-i slobodă”. Odată ajunși în centrul satului am văzut venind, alergând pe una din ulițele care pătrund în acel loc dinspre nord, un vecin de-am meu, pe nume Dode, care alerga direct spre mine.

-Arde..., spune el gâfâind.

-Ce arde? întreb înmărmurit.

-Arde casa ta! Arde!

Nu am cerut detalii pentru că nu era nevoie. Acel cuvânt „arde” cuprindea toate detaliile din lume. Am prins a alerga. Și aveam de alergat aproape trei kilometri. O porțiune de drum era și în pantă. Nu știu cum am ajuns pe ulița pe care era casa mea. De cum am pătruns am văzut cum flăcări uriașe mistuiau acoperișul casei și mulți oameni ai locului erau la... datorie. Adică intraseră în luptă să potolească sau

să stingă focul. Unii cărau apă de la puțul din apropiere, alții cocoțați pe două scări pe care le aveam în gospodărie încercau să stingă vâlvătaia. Am evaluat din mers situația, adică, am văzut că acoperișul este ars aproape în întregime, iar acum focul cobora către pereți. Focul era ajutat să se extindă și să reziste apei de natura construcției. Casa era construită din bârne. Eu voiam să-mi salvez doar comoara mea, cărțile. Acestea erau în camera mea dispuse în mai multe rafturi pe un perete sau stivuite pe jos. Le-am aruncat pe fereastră în grădină pe cele de pe jos, apoi singur (nu știu de unde aveam atâta putere), am scos rafturile cu cărți cu tot. Totuși focul apucase și de aici să-și ia dreptul lui, adică să-mi înghită câteva zeci de cărți. În timp ce încercam eu să-mi scap cărțile care-mi coloraseră copilăria și adolescența din calea flăcărilor, observ printre curioșii care se adunaseră în curtea casei pe... Maria și pe mama ei. Am schimbat o privire cu Maria și deși eram devastat de întâmplare, am zâmbit. Mi-a zâmbit și ea. Era un semn că privirile noastre s-au înțeles. Adică îmi mărturisea că este alături de mine și eul meu era mulțumit. Spre seară curtea s-a curățat de curioși și de ajutoare. Focul era stins, dar își luase un tribut substanțial, casa era

pe jumătate arsă. Nu mai era locuibilă. Eu mai aveam două, trei zile de vacanță și apoi trebuia să merg la cursuri. Aceste zile mi le puteam petrece la sora mea care locuia la un kilometru distanță sau...

-Luca, ce ai să faci? mă întreabă cu glas tulburător Maria.

-Adică? mă fac eu că nu înțeleg.

-Unde ai să stai?

-Poate la sora mea, sau plec mai devreme la școală.

-Nu cred că este bine. Uite, îți propun să vii la noi.

Nu am zis nimic câteva clipe pentru că eram luat prin surprindere de propunerea ei. Apoi...

-Ce-or zice părinții tăi?

-Mama cu care am vorbit este de acord, apoi cu tata nu cred că va fi o problemă.

-Atunci... așteaptă-mă puțin să vorbesc și eu cu părinții mei și să-mi iau câteva lucruri, dacă le mai găsesc prin harababura asta. Am mers pentru următoarele două zile acasă la Maria, pentru că în cea de-a treia am plecat la școala militară. La despărțirea de părinții mei am fost foarte tulburat pentru că îi lăsam singuri în cea mai tristă perioadă a vieții lor, dar nu aveam altă soluție. La prima adunare din ziua următoare comandantul companiei a făcut inspecția ținutei de serviciu, iar eu aveam pe pantaloni două mărturii ale dezastrului prin care trecuse familia mea, urme de arsuri.

-Burlacu, ce-i cu ținuta? m-a întrebat locotenentul major Basarabeanu.

-Mi-a ars casa și...

-Cum?? De ce nu ai raportat când ai venit?

-Credeam că...

-Ce să crezi măi omule? E stare de catastrofă, nu-ți arde casa în fiecare zi. Te pregătești de plecare în permisie, cinci zile și iei și o ținută nouă de la magazie. Așa că în ziua următoare eram din nou acasă la Maria, dar mergeam în fiecare zi la părinții mei ca să șterg din urmele dezastrului. După cinci zile m-am despărțit de Maria și de părinții mei și nu mai puteam să-i văd cel puțin câteva luni pentru că intram în

perioada de examene și nu mai puteam pleca. Dar așa cum este să se întâmple că după un rău vine altul, în acea vară, în timpul sesiunii mele de examene, înainte de data căsătoriei cu mai mult de o lună, tatăl meu a suferit un accident la locul de muncă, un joagăr mecanic, i-a secționat piciorul stâng și era internat într-o stare critică într-un spital din zona de sud-vest a țării. Îmi trimitea zilnic scrisori ca să merg să-l iau de acolo, să-l duc acasă, dar... îmi era imposibil, dacă plecam din examene pierdeam anul și băteam pasul pe loc. Așa că am rugat-o pe sora mea să facă acest lucru, deși îi venea greu, că-i era teamă de necunoscut și de situația în care se afla tatăl meu, aceea de... netransportabil. A mers totuși și s-a descurcat, astfel că pe la început de august tatăl meu era acasă, însă se deplasa în cârje. Am terminat anul doi și eram pregătit de pasul cel mare, cel care se găsește staționat între viață și moarte și se numește căsătorie. Am ajuns în satul natal la câteva zile după prima zi de august. Eram emoționat, bucuros, tulburat, constrâns de viață să fac acel pas deși aveam probleme grave de sănătate cu tatăl meu, l-am făcut. Era necesar să găsesc în interiorul ființei mele forța necesară pentru a depăși momentul critic. Mă simțeam ca un călător care-și pierduse busola, iar orientarea după stele sau soare era făcută la întâmplare din lipsă de... cunoaștere. Eram nerăbdător să o văd pe Maria, atât de nerăbdător încât în ziua în care am sosit în sat primul popas l-am făcut la ea și nu la mine. Am simțit că și ea avea emoții sau era tulburată de o anumită stare de incertitudine. Nu era atât de bucuroasă precum eram eu. Entuziasmul ei nu exista. Se produsese ceva. Avusese loc un eveniment care tulburase apele. Ar fi trebuit să aflu motivul acestei tulburări? Pentru normalitate, da, dar atunci mi se părea că amândoi nu treceam printr-o situație normală, așa că nu am mai încercat să-mi bat capul cu fapte, oameni, vorbe care ar fi putut să mă tulbure ca să-mi strice evenimentul. Eu eram copleșit de

încărcătura psihică a momentului și lângă Maria mă topeam de... dragoste și de așteptare. Aveam programată căsătoria civilă în august, iar nunta în septembrie, și după nuntă aveam programate câteva zile de... miere oriunde doream. Între căsătoria civilă și nuntă urma să facem pe ascuns căsătoria religioasă. De ce pe ascuns? Pentru că în calitate pe care o avem, aceea de elev al unei instituții militare de învățământ supusă unor rigori drastice, nu aveam voie să am de-a face cu clerul. Trebuia să rămân laic atâta timp cât slujeam sub drapel. Era o dogmă a unui regim bezmetic, rupt de realitățile vieții și vremii, întrucât legătura cu biserica pentru orice om însemna în fond o apropiere sau o identificare cu calitățile morale excepționale ale credinciosului, care nu puteau face decât bine societății. Tocmai îndepărtarea cetățeanului de biserică putea produce rupturi iremediabile în mintea și acțiunea sa, ce l-ar fi îndepărtat și mai mult de societate, înstrăinându-l. Credința așa cum se manifesta ea, închisă în mintea omului, simulată sau manifestată cu reținere a rezistat acelui regim bezmetic pentru că rămăsese singurul refugiu de speranță din mintea muritorilor. Deși eram foarte tânăr și deci necălit în lupta cu vicisitudinile vremurilor ceremonia căsătoriei religioase era pentru mine sacră. Știam că mă expun, de acea numai cu membrii familiei, adică părinții noștri și nașii am efectuat această trecere prin taina căsătoriei într-o biserică situată la patruzeci de kilometri de satul natal, adică de acolo de unde urma să facem nunta. A sosit și ziua în care urma să fiu ginere. Pentru orice tânăr este ceva înălțător, unic, o trăire a unui vis. De ce așa? Pentru că ai lângă tine mireasa la care ai visat. Este un fel de împlinire a destinului. O împăcare cu tine însuși, cu soarta pe care o ai hărăzită, cu devenirea ca om împlinit undeva în miezul universului.

Va urma

POEME

Grigore Grigore

Mergeam

Mergeam pe linia
Dintre două scânduri
Care nu se vor întâlni nicicând
În vreme de secetă

Și din când în când
Îmi cădea câte-o lacrimă
Pe buza de jos
Sau pe tâmplă

O lacrimă totdeauna
Îți amintește
Că nu mai ești
De-o viață
Cel care ai crezut
Că ești
De-o secundă.

Degetul

Degetul arătător
Trecea printre buze
Ca un cuvânt nerostit

Ca un parfum
Supraomnesc
Vopsit în alb
Cu cercuri incolorate
De mărimi diferite

Aliniate geometric
Într-un dreptunghi
Aburind

Ca ultimul răspuns
La o ultimă întrebare
Tereastră

Concomitent

Concomitent
Și deopotrivă descoperind
Două intrări prin care
Sunetele trecând
Declanșau

O bucurie interioară
Soră cu moartea

Am observat
Unda fierbinte
A sunetului împotrivit
Sunetului

Cu nedumerire

Și atunci ceea ce
Mai rămăsese din mine
S-a unit cu ceea
Ce nu mai rămăsese
Și-au semnat un
Tratat de pace
Mut.

Eu căutam

Eu căutam spațiul
În care să-mi înfig
Cornul
Ca un arc peste noapte

Ca un curcubeu peste
O picătură de apă
De ploaie

Cu inima strânsă
Sub umbra unui
Punct de sprijin

Care păstra pământul
În interiorul Universului.

Priveam oglinda

Priveam oglinda
Din spatele timpului
Care se adăuga
Pe sub pleoape

Picăturii de apă
Încorporată
Într-o lacrimă
Nevinovată

Și pe retină
Mi se depuneau
Literă cu literă
Cuvintele care
Deveneau
Unul după altul
Bătăi de inimă

Albastre

Priveam oglinda
Care mă privea
Mirată.

Semnificația zilei

Semnificația zilei de mâine
Devenise un drum de munte
Pe care trebuia
Să-l străbat
În mâini

Și fără încălțări

Până în punctul
Cel mai de sus
Unde ajungeau
Doar cățărătorii

Am întâlnit coborând
Cohorte de animale
Și păsări
Care cântau tot felul
De cântece de vitejie

Închinare patriei mumă.

Tu știi

Tu știi că e vorba
Despre o apă
Care urca muntele
Pe partea lui
Cea mai abruptă

El știa că e vorba
Despre un foc
Prin care puteau
Să coboare
Doar sunetele
Strălucitoare
Ale desfrâului

Așa s-a născut
Tabloul pe care-l
Priveam nedumerit
De miraculosul
Său colorit

În sfârșit.

Era pustiul

Era pustiul
Care nu se vedea
Pentru că pustiul
Înăuntru era

Iar când era
În afară
Era ca o vară
Care-și presară zilele cu ploi

Să nu mai apară
Ea
Să nu o mai
Vedem noi

Să nu se mai
Teamă nimicul
Cel mare
De nimicul
Cel mic

Bunăoară.

Îngerul

Îngerul se uita
La mine

Cum se uita
Pasărea
La cuib

Eu mă uitam
Când la pasărea
Care clocea

Când la oul care
Sub pasăre
Ardea

În timp ce un
Pui de pasăre
Prin oul de sub
Pasăre
Zbura

Îngerul credea.

VALORILE SPIRITULUI TRANSCENDENT

Mihai Batog-Bujeniță

Personal consider conceptul „întâmplare” ca fiind doar rezultatul spaimei care ne cuprinde pe noi oamenii la gândul că deasupra noastră există o logică superioară, aceea căreia îi dăm tot felul de nu-me, dar de care ne temem, doar pentru că nu o putem controla și atunci ne prefacem că o ignorăm. Acestui context îi datorez, în mod sigur, faptul că de mai mulți ani mă aflu în contact cu un personaj absolut fascinant, domnul Sorin Finchelstein, aflat tocmai hăât, în Canada. Cum deocamdată Cana-da, mai precis Toronto, locul unde trăiește prietenul Sorin este pentru mine cam la fel de departe precum fața nevăzută a lunii, rămân recunoscător miracolului numit internet, cel care-mi favorizează seară de seară o mică șuetă cu admirabilul cauzor ce-și are rădăcinile genealogice, unde altundeva decât în Botoșani, adică exact tărâmul legendar al spiritualității moldave.

Nu voi aplica termenul de întâmplare nici faptului că, la un moment dat, în viața autorului s-a produs o schimbare, una dintre acela care, inițial, nu dau nici un semn al importanței lor. S-a întâlnit cu Iolanda, fiica marelui epigramist și sonetist Mircea Trifu. Mircea Trifu, cel care nu numai că a reprezentat cu cinste epigrama în anii când aceasta putea fi folosită mai ales drept cap de acuzare, dar a și organizat mișcarea epigramatică națională fiind întemeietorul actualei Uniuni a Epigramiștilor din România. Întâlnirea s-a produs, ne imaginăm, sub semnul fast al epigramei, așa că, firesc, Mircea Trifu, aflat de o vreme la conducerea Cenaclurilor Eterne a aflat despre întâlnire și, inspirat ca totdeauna, a dat binecuvântarea, iar cei doi au devenit un minunat și fertil exemplu de prietenie și colaborare familială.

Revenind însă la conversațiile noastre, ele au ca teme dragostea față de această mică bijute-rie literară, epigrama, în timpurile în care ea, dacă ar fi neglijată, ar putea dispărea din peisajul cultu-ral al limbii române așa cum s-a întâmplat în alte limbi europene precum franceza sau germana. Și, sprijinindu-ne unul pe celălalt, nu numai că reușim să ne aducem zâmbetele pe față, dar uite, mai iese și câte un volum precum cel despre care voi vorbi în continuare: Epigrame Incendiare, al doilea în numai șapte ani, aproape un record dacă stăm să ne gândim că volumul are prezentate circa șapte sute de epigrame. Adică acele minuscule scânteieri de spirit puse în numai patru versuri, dar în care avem și o poveste și un prilej de meditație, însă totul cu binecuvântarea finală a unei poante, cea fără de care epigrama nici nu s-ar putea numi astfel.

Precedentul volum, Epigrame Ireverente editat în 2013, a fost cel care l-a făcut cunoscut și l-a propulsat pe autor în primele rânduri ale epigramiștilor români, impunându-l atenției publicului, dar și făcându-l răsfățatul publicațiilor de gen. Lucru firesc pentru un talent evident, așa cum rareori se întâmplă în domeniu unde, de regulă, este nevoie de o destul de lungă perioadă de conviețuire în mediu pentru a învăța cum trebuie să arate o epigramă. Asta și pentru că genul este, în ciuda apa-rențelor, extrem de dificil și marcat de reguli stricte a căror încălcare te descalifică, de cele mai multe ori definitiv.

Acest al doilea volum ne destăinuie însă și o mică taină conținută în chiar moto-ul său: Iolan-dei, fără de care... Sincer, elegant și discret ca orice om de lume, autorul ne indică deci numele îngerului său păzitor, al muzei, dar cu certitudine și al celei care i-a stat alături pe timpul muncii de creație, așa cum numai o femeie știe să o facă, atunci când vrea. De altfel am putut s-o admir pe Io-landa în chiar recitalul susținut cu prilejul lansării volumului.

Da, Sorin, ai dreptate! Fără de care...

Prefătat de distinsul președinte al Uniunii Epigramiștilor din România, poetul George Corbu, cel care are și un volum de referință, Duelul celor o sută de sonete, editat împreună cu maestrul Mircea Trifu, augmentat de grafica satirică a domnului Neculai Viziteu din Vaslui (e ceva cu moldovenii aceștia!) volumul este construit pe capitole, optsprezece la număr, astfel încât cititorul să se relațio-neze lecturii fără discriminări, dar în totală cunoștință de cauză (subiect abordat!).

Nu voi exemplifica citând epigramele din volum deoarece în prefață ele au fost folosite suficient de convingător, însă parcursul capitolelor de la istoria veche cu daci și romani, la istoria moder-nă cu hoți, mincinoși, bețivi ori căzuți în cele multe păcate ale omului, români, evrei sau alte etnii ori religii, figuri notorii din punct de vedere istoric sau artistic, prieteni, amici și colegi de peniță, Sorin Finchelstein are pentru fiecare câte o mică înțepătură, absolut elegantă, plină de har și stil. Chiar nu poți să pui în pagină ce ți-a plăcut sau ce ți-a atras atenția, pentru că, în fond, tot ce citești tu devine personal, pare că autorul are cu tine un dialog prietenesc, o mică șuetă destinsă, inteligentă și spumoasă așa cum ar trebui să fie toate întâlnirile între oameni de spirit care poate își doresc să mai schimbe câte ceva din nedreptățile acestei lumi, iar pentru asta au ales forța cuvântului, a ironiei de bună calitate, pe scurt a epigramei.

Trebuie să recunosc însă că, așa cum se întâmplă de cele mai multe ori în acest domeniu, lectura volumului are nevoie de o tratare de tip homeopat. Nu poți citi pagini întregi în timp record fi-ndcă vei pierde savoarea indescritibilă a fiecărei compoziții. Este la fel ca atunci când mergi în taințele unde sunt expuse bijuterii ale nu știu cărei coroane și nu poți admira lucrătura sau minunea unei singure pietre sau piese fiindcă te pierzi în haosul mult prea plinului și vei ieși de acolo având convingerea că nu ai văzut mai nimic.

Prin urmare, cititorule nu te grăbi! Toamnă-ți în suflet câte o picătură de umor versificat, inha-lează-i aromele, simte-i savoarea, găsește-i miezul și apoi treci la următoarea... Doar așa vei simți că ești una cu cel care a scris pentru tine și vei avea un bun prilej de a-i mulțumi, dându-ți seama că el a mizat pe tine, așa cum și eu recunosc într-un catren:

Volumele lui S.F. / Sorin cu stilu-i consacrat: / Incendiar, ireverent, / Atrage, este constatat, / Un cititor inteligent.

Pe urmele timpului fără timp

Florian COPCEA

Învăluite în mister și sacralitate sunt poemele din recenta carte a lui Titu Dinuț – *Așteptând salamandrele* (Editura MJM, Craiova, 2019). Spre deosebire de primele volume de versuri apărute, toate aflate sub semnul sensibilităților estetice, poetul dezvoltă un alt gen de retorică, aceasta fiind sincronizată, totalmente, la un expresionism funciar manifestat la nivelul structurii prozodice. De fapt, liniile de forță ale poeziei lui Titu Dinuț se întâlnesc, se întrepătrund, se identifică în ceea ce, în câmpul literar, în accepțiunea lui Freud, numim catharsis. Schimbarea de paradigmă este expresia unei viziuni preponderent imagistice, comună doar sistemelor poetice postmoderne, conectate la „conștiința realității” (Roland Barthes, *Romanul scriiturii*, Ed. Univers, București, 1987, p.213) asumată poetic: „[...]E-un anotimp ciudat sub harfele lui Faust,/ chiar roata de bunar străbate drum de ape,/ însă frunzișul umbrei se ține scai de trupul/ menestrelit în vremi primare” (Frunzișul umbrei).

Asocierile inedite, caracterul intertextual al „litaniilor” ne înfățișează un poet smerit pentru care sinceritatea exprimării reprezintă sacra năzuință a omului plecat în căutarea sinelui, nevoia de dumnezeire fiind, înainte de orice, suprema lui datorie: „Au aruncat în mine cu pietrele din templu,/ dar n-am pierdut credința în acea zidire.// Am măsurat cu ochii rugul pentru jertfă/ dar n-am întors nici fața spre perete,/

îndurând anatema gloatei ațățate/ ce mă-mpungea cu întrebări în coastă,/ lovind cămașa, să dea răspunsuri carnea,/ fiindcă văzusem deasupra cetățuiei,/ lăundu-se spre mine, umbra unui zeu/ [...] Ca să desăvârșești lucrarea, mi-a spus zeul,/ înalță-te pe rug și-aprinde-l cu credința!” (Marjele paradigmei).

La o lectură fugară, versurile lui Titu Dinuț, par niște narațiuni poetice derulate fluid, fără zăgazuri, parcă spre a ne demonstra că ficțiunea exonerează de la uitare, de la banalități, irealitatea antropocosmică: „[...] Eu nu-s nimic în univers,/ constata Noica într-o lume/ născută-n echilibrul dintre spațiu și timp casnic,/ dar simt că singura reală existență/ este aceea a ființei mele!” (Avatarurile ființării energiei negre). Autorul urmează, cristic și solemn, am spune, fără să se panicheze și fără a da semne de claustrofobie, firul Ariadnei printr-un labirint inițiat, unde clipa blochează scurgerea nisipului din clepsidră. Incursiunile lirice în lumea, sau prin lumea narativă a unor literați celebri sau prin destinul unor personaje literare, provoacă reverii estetice profunde: „A venit și o vreme când mândrul Enkidu/ s-a rătăcit prin ceața veșniciei mesopotamiene.// Vietuitor, puternicul Ghilgameș, îl implora zadarnic să-i destăinuiească/ măcar o lege din celaltă lume.// [...] Aș fi dorit să cercetez cealaltă parte a luminii,/ asemeni impozantului Ghilgameș,/ însă zăpezile se-aștern tot mai albastru,/ vestind mirajul Oului Dogmatic” (Mirajul oului dogmatic).

Este o enigmă, totuși, de ce poetul a ales să așeze în capul poemelor titluri greu de digerat, ușor prozaice, insinuante și subtile uneori. Cu toate acestea compozițiile poetice, majoritatea încheiate cu o concluzie-adendă, concentrează în substanța lor, iluminări suprarealiste, fantezii ludice voluptoase, un esențial discurs confensiv. Procedul utilizat de Titu Dinuț în elaborarea construcțiilor, propriu postmodernismului, nu

dăunează actului creației, poematice și parabolic, ci, prin literaturizarea propriei biografii, îl personalizează, detașându-l astfel de generațiile lirosofilor rătăciți în excentricități textualiste: „Cu nimeni nu mă asemeiesc, nici măcar cu mine,/ dar să nu-mi vorbiți de otava trecută prin coasa virtuții,/ ori de numele trântind poarta înspre copilărie,/ fiindcă acolo se rostesc formule de nuci costaive,/ se reciclează dinții strepeziți de pere pădurețe,/ licuricii cheltuiesc nechibzuit lumina pe la răspântii de hârjoană.../ [...] Metehnele mele au devenit răsu-plânsu cetății,/ fiindcă nu sufăr ceapa în mâncare, nici musafirii nepoftiți,/ dar ce mai mult urăsc salvele trase asupra mea/ cu gloanțe oarbe de glumă nesărată” (Eschive de fachir).

Titu Dinuț, obsedat de paradoxul ființării întru Ființă, pendulează constant între eu și idealitate, teoriile sale sprijinindu-se permanent pe intuiție estetică. Într-o astfel de ipostază îl descoperim în superbul poem *În mine s-a făcut târziu*: „Atacul de panică s-a produs într-o noapte târzie,/ când ploua din tavan cu fluturi de tăceri,/ iar bezna păștea iarbă pe câmpia din pereți.// Am îmbrăcat veșmintele lui Nessus,/ evitând vreo mișcare browniană,/ însă mâinile cunoșteau mirosul lucrului comun/ și pragul peste care stam să pășesc în sine-mi.// Cineva trăsesse cu pușca în gândurile mele,/ se răvășise stolul prin noaptea altei nopți,/ eu m-ascundeam în pijamaua umbrei,/ dosindu-mă de teama întâmplării macre,/ doar fluturii privirii ciuguleau/ liniștea travestită-n spectrul/ atâtor ani ce nu au înțeles/ că s-a făcut târziu în mine...”. Poemele sunt încărcate cu semnificațiile simbolice ale timpului fără timp, ale avatarurilor trecerii iluzorii a acestuia, depistate în oficierea, la nesfârșit, a euharisiei: „Înflăcărează, Doamne, tăcerile chiliei,/ țipătul mieunat al porții-ntredeschise,/ lucarnele prin care să nu răzbată șoapta/ cu pași încărunțiți de faptele proscrise!// [...] Gospodărește, Doamne, grădina ce-a rămas/ drept

hrană cârnii și minții ticăloase./ Împerechează sufletul ascuns prin ploștini/ cu colivia hârcă a pumnului de oase!” (Colivia pumnului de oase), sau: „După ce mor, ochii devin stele-n neant,/ perechi siderale-n diedre iluzorii,/ înmărmurite-n frigul cosmic,/ fără tiranice priviri și-aleatorii timpuri pernicioase,/ abandonând jocul teluric,/ dar intonând cărări morgane./ Visele te pot face stăpân pe genunea/ hotarnicilor de dincolo de spațiu și de timp,/ avertiza Maugham Somerset/ poate și pentru că oamenii dețin cuvântul,/ drept cheie magică în univers!// Dosim în palmă liniile strâmbe ale vieții/ în care moartea instituie perfecțiunea cosmică/ a întunerului definit de inerție,/ totul se trece cu vederea,/ fiindcă ochiul în sine nu mai este/ ochiul din celălalt ochi./ Însăbiază-ți, Brutus, numele proscris,/ doar masca supraviețuiește obrazului misit!” (Avertismentul lui Maugham).

Fascinant joc existențial ne oferă Titu Dinuț când „strecurând furișu-n labirint” (Baionete de gheață) identifică dezordinea și atemporalitatea lucrurilor lumii, spre a glorifica miracolul cuvântului: „Emiteam propoziții în care cuvintele-nviau:/ urcau pe șifonier, invadau locuința și apăsând pe clanță,/ dădeau buzna pe străzi, săvârșind blasfemii./ Atunci mi-au cusut gura, însă cuvintele înviau în priviri,/ urcau pe șifoner, invadau locuința și apăsând pe clanță,/ dădeau buzna pe străzi, săvârșind blasfemii./ Mi-au cusut ochii, însă cuvintele înviau în auz,/ urcau pe șifoner, invadau locuința și apăsând pe clanță,/ dădeau buzna pe străzi, săvârșind blasfemii./ Mi-au cusut și urechile, însă cuvintele ieșeau pe nări,/ urcau pe șifoner, invadau locuința și apăsând pe clanță,/ dădeau buzna pe străzi, săvârșind blasfemii...” (Filă de letopisete).

Tema umbrei, în multiplele ei înfățișări literare, vine să accentueze, dincolo de percepția ei sofistică, imbricarea de efuziuni lirice în abstractizarea mitologiei intens biografică. Arabescurile stilistice și metaforice, reflecțiile metafizice, cosmogonice, scripturale, nu rareori luate drept pretext din textele consacrate, constituie pentru poet proba incontestabilă a vocației de a interpreta, prin sinestezii motivante, tainele spiritului și ale himerelor abisale:

„Stau lângă mine. Mă reazem de umărul umbrei./ Acum înțeleg de ce-i atât de aproape apa de mal./ Dar nu e vreme de vânturat iluzii./ Nu mai e loc de coșul cu himere./ Nici timp de ghintuit sigilii./ Vânatul năzuit e împușcat în laț./ L-am căutat pe Platon, l-am aflat pe Horațiu./ Se impunea Socrate, l-am preferat pe Pindar./ Venea Anaxagora, cinsteam pe Heraclit./ Trona Aristotel, l-am urmat pe Seneca./ Atunci Poetul mi-a strigat:/ Ești singur precum rana cea deschisă!/ Dar Solomon și-a ntors obrazul princiar/ Păzește-ți inima, mai mult decât orice,/ numai din ea vor curge izvoarele vieții!” (Șoapta lui Solomon), și: „...Poeții însă trebuie ciopliți cu barda,/ fiindcă-n stupul țestei făguresc tezaure măiestre/ ce pot să pună puncte unde scârțâie virgule de tirani,/ ori să înțepe tronul cu secera vreunui semn de întrebare./ Doar ei dețin modelul Penelopei din Ithaca,/ pentru covor

țesut cu firul Ariadnei,/ pot descifra cu el Codul lui Hammurabi,/ părerile lui Nostradamus despre apocalipsă./ Poeții adăpostesc în călimări lupoaicele hrănind cu lapte/ vendente haiducind cu ducipali, prințese și dragoni,/ dând aripi pietrelor cutezătoare./ Așa încât doar șlefuiți și personalizați în născătoare,/ poeții pot fi scribi în starea de popas” (Scribi în starea de popas), sau: „La naștere nu mi-am luat umbră-n seamă,/ s-a strecurat cum a putut/ dintr-un cazan în scutece, în leagăn,/ pân-a săltat-o mama la rangul de odor./ Am crescut eu, crescut umbră,/ trecând hotar de pravili, de canoane,/ sub un soare încins, ori mai cețos,/ sub o lună brăzdând hatul bolții-n dorinți. [...] Dar cred că umbră mea dintâi/ este aceeași cu cea de acum,/ așa cum stelele nu se tem că ar putea fi luate drept licurici,/ cum profețise tibetan Tagore” (Prima mea umbră).

Contrastele, aflate într-o neîncetată

metamorfoză, desăvârșesc, într-un mod fericit, inițierea poetului în arta de a înfrânge însingurarea, de a medita asupra pustietății sufletești, de a-l determina să se substituie într-o „cheie pentru poarta marelui labirint” situat pe „țărnuț fără nume”: „[...] Eram într-o coajă de lotcă, lăsând câte puțin din mine fiecărei clipe,/ până ce lopețile s-au împotmolit în trupul ghețarului păscând,/ câmpiile de ape, cu o descătușare înspumată...” (Țărnuț fără nume).

Poemele lui Titu Dinuț au aspectul unor sentințe lucide și definitive, decantate în meditații ezoterice, unde transpare exultanța unei stări de idealitate în care predomină fantezia și delirul oniric: „De câte ori te-am căutat la marginea unei dumbrăvi de vis,/ nu purtai umbră, nici cuvânt./ Era ceva care se străduia/ să pună la loc frunzele doborâte de vântoasa toamnei./ Acolo am aflat chiar și o poartă/ al cărei prag am vrut să-l trec./ Nu intra! mi-a poruncit un glas care părea să fie al tău./ Aici sunt doar prenume și strigăte de luptă,/ râuri bolnave de seceta muștrării./ Atunci am ales luna trenând între vestale/ și niște păsări de vânt legănându-se în propria singurătate...” (Umbra mărunță a somnului), sau: „Pășesc pe visul cu îngeri și planete,/ fără Voltaire, Kant, Brueghel, Schiller sau Marcel Proust,/ toți orbii din cetate întonează lumina,/ din stampe sunt catapultate fresce cu lilieci./ [...] Înaltă este umbra meandric răsucită/ după toane de gând cupid și făurar/ prin văzduh încurcând norii din sentimente./ Improvizez starea de păsări care plouă/ peste facerea lumii cu strănut de nisip...” (Semănând ape, să răsară valuri).

Captiv perpetuu al unui logos pragmatic, de poeticitate, Titu Dinuț înfăptuiește, în volumul Așteptând salamandrele, o re-scriere, utopică am spune, a unei lumi spirituale, amniotică, guvernată de harul creației. Privită prin grila canoanelor ce le incubă postmodernismul, poezia lui, rafinată și stilistic distinctă, recomandă, dacă mai era nevoie, un creator cu vocație, preocupat să-și împrumute experiențele poetice celor care încă mai cred în rostul existenței: „[...] Unii trăiesc însă fără vreun ideal,/ scria mai deunezi Seneca,/ fără vreo țintă trec prin lume,/ ca firele de paie pe râu” (Telurică).

„Masca” lui Schopenhauer- paradisul pierdut al neființei

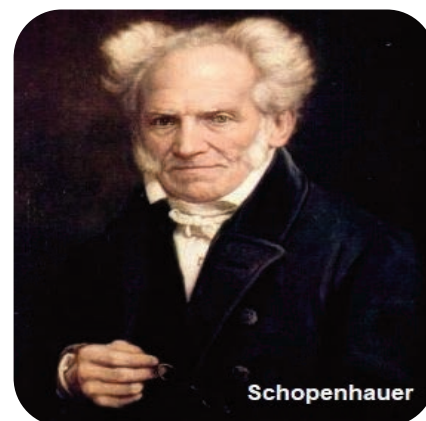
Al. Florin ȚENE

Întreaga filosofie a lui Schopenhauer se învârtă în jurul unui paradox pe care îl ia drept teză: „nostalgia nemărginită către paradisul pierdut al ființei” (Arthur Schopenhauer, *Sammtliche Werke in sechs Banden*). Filosoful se închipuie un neobosit călător în spațiul virtual al moralității purtând masca pesimistului fără leac și, precum Hamlet cu craniul lui Yorick în palmă, gândește amurgit asupra inutilității vieții și infinitului morții. Însă în cugetările lui Schopenhauer descoperim o flagrantă nepotrivire contradictorie: înclinarea sa de a sfredeli genurile înspăimântătoare ale durerilor vine, asemeni unei măști puse pe fața unui om, în contrazicere cu sfaturile lui echilibrate și filistine, adică fățarnice, vesel împrăștiate în întreaga-i operă, ca semenii să nu-și răscalească situația chinuitoare și dureroasă a norocului, căci asemenea gândurilor alimentează durerea și îi prefac în proprii lor călăi, „heautontimorumenos” (ibidem, Band IV, p.484). Însă, cercetând mai adânc ne dăm seama că nu este singura „mască” a filosofului, el folosind multe astfel de accesorii în gândirea lui. Între acestea, dezarmonia dintre traiul său îmbelșugat, excentric, și propovăduirea, să-i zicem ipocrită, a

ascezei, nu este o „mască” rar întâlnită, a folosit-o și moralizatorii: Seneca, Marx și Engels. Această mască interpusă între biografie și operă, exterioară, a deformat profilul esențial al operei filosofice, care mai așteaptă să fie aduse din tainele textului original în conul de lumină. Schopenhauer prin această mască a dorit să convingă că meditația sa, fals pesimistă, vibrează de un patos al sincerității provenit din nefericirea sa, dar tot filosoful a dorit să convingă că în existența tuturor oamenilor se desfășoară o comedie ipocrită, incifrată în „hieroglifa bucuriei”, un fel de bal mascat jucat pe scena lumii ce se încheie la teribilul sfârșit prin scoaterea măști. Sub această zodie burlescă de carnaval filosoful se simte în apele lui. Pentru el toți oamenii spun neadevăruri și disimulează. Dar se pune fireasca întrebare: dacă toți semenii lui poartă „masca arlechinului”, atunci, prin logică, oare numai el alesul, face excepție de la regulă, să fie marele mag al supremului adevăr care predică zadarnic în pustiu minciunii? Acest paradox îl prinde în cursa sa. De fapt cu el trebuie să înceapă diferențierea ceea ce este cineva și ceea ce reprezintă cineva, (disjunție operată de filosof în *Aforisme asupra înțelepciunii în viață*, ca aplicare în câmpul moralei a tezei sale fundamentale lumea este reprezentarea mea). În această situație, de la mai bine de un veac de la dispariția sa, filosoful ne apare ca un gânditor în fața oglinzii, obsedat să se reprezinte într-un fel în ochii posterității - adică să-și picteze un autoportret cu o mască schimonosită de o durere eternă. O mulțime de comentatori- apologeti din veacul al XIX-lea l-au decretat pe Schopenhauer „fondatorul pesimismului modern” (James Sully,

Pessimism. A History and A Criticism, second edition, 1891, p.74), găsind în ecuația lui neobișnuită „a trăi înseamnă a voi iar a voi înseamnă a suferi” psihologia pesimismului, spunând că este „pesimistul cel mai sincer și cel mai hotărât pe care lumea l-a văzut după Timon din Atena”, fapt ce l-a influențat și pe M. Eminescu. Descoperind o descendență spirituală din Mefisto. (Friedrich Paulsen, Schopenhauer, Hamlet, Mephistopheles. *Drei zur Naturgeschichte des Pessimismus*. Dritte Auflage, Stuttgart und Berlin, 1911). Sub această mască și în ciuda ei, filosoful a meditat în voie, cu o exuberanță descătușată, despre fericire, despre veselie, despre optimism și bucuria de at răi, despre hedonism. Despre acesta a scris mai mult punându-i o etichetă eudemonistă. În acest context, contradicțiile din opera lui Schopenhauer ascunde și o întorsătură de gând, cheia sufletului său. Opera lui ascunde un travestit romantic, aplecată cu o exagerare orientală asupra răului, și se ascunde într-un sofism al fericirii. Dincolo de jocul teatral al maledicțiunii, transpare optimismul blând al filosofului care, gândește mereu pentru a căuta fericirii un cosmos luminos, și surâde când masca cea tristă îi cade...

POEME

Irina Lucia Mihalca

Parte din mine

Tu ești parte din universul meu,
tu ești muzica mistică,
mă conduce
spre sufletul meu.
Ale mele sunt sentimentele,
ale mele trăirile poetice,
ale mele privirile,
ale mele înțelegerile
și tot ce ating,
fiecare emoție
din fiecare petală de floare,
din fiecare adiere,
din fiecare cântec,
din fiecare șoaptă,
din fiecare lacrimă.
Stelele au numele tău
inscripționat
în cartea destinului meu,
copacii au oftat
și răurile s-au desfășurat
odată cu
tăsnirea primăverii din noi.

Tu, tu ești Tot ce-mi doresc!

Un semn înflorit

Clipele se desprind tainic din orbita
acestei primăveri.
Pe treptele luminii, prin ochiul magic,
fără început și fără sfârșit,
cerul se deschide.
Sub icoanele anotimpurilor,
moirele torc
timpul discului solar:

Mai departe de orice barieră, mai
aproape de soare,
în răsucirea tăcerii o strigi.
Distanța dintre voi prin tine respiră
- timpul iubirii, unicul timp
prin care toate pătrund,
zâmbetul ei
plutește în privirea ta.
Te-a învățat să treci peste tot,
ca un ram legănat de o briză.

Cu dorința străbați lumile.
Oglindit în spatele îngerilor,
gândul coboară în sacralul inimii,
în urmă, totul se risipește.

Cu mâinile o atingi ușor.
Lângă o apă curgătoare,
cu ea alături,
ai pășit într-o altă viață...
Prin porii tăi, miracol al vieții,
ceva din inima ei a răsărit în a ta.

Doar un surâs...

Doar un surâs
spre cineva ascuns în tine
și spre tăcerea urcată treptat în noi,
spre acel copil pe care
îl port peste tot,
spre uimirea sângelui tău,
un surâs pentru ochii plânși
și zâmbetul de nuanțele cerului,
un surâs către marea regăsire,
un surâs spre o prăjitură pudrată
pe care nu o vom mai mânca
și pentru iubirea ce-mi venea din priviri,
întrebându-te dacă ne vom regăsi,
când, de ce despărțiți?

Mă priveai bucurios că eram fericită,
că iubeam, râdeam, dansam și cântam,
și totuși erai trist pentru că
acea prăjitură
nu o vom mai savura vreodată,
și-atunci ți-ai zis:
- E o minune de fată!

Răspunsul

Încă strivită de sărutul tău,
pasiunea își continuă curgerea,
sub luna în descreștere
nu-și poate opri răsufierea,
distanța dintre noi respiră prin mine,
ușor deschid zorii unei noi zile,
în răsucirea tăcerii te strig,
întreb unde ești,
în reflexia apei străvezii a oglinzii apari,
nedumerită te privesc,
îmi faci semn cu mâna:
- Cred că sunt aici și acolo,
n-am putut împiedica alunecarea,
nu a stat în voința mea,
m-ai învățat să fiu,
să trăiesc clipa,
să visez dincolo de zările albastre

și să-mi urmez visele,
m-ai învățat să trec peste
ce credeam că nu sunt,
să-mi țin echilibrul.
Ca o oază-n deșert
te-am întâlnit și-am înțeles,
prin îngerii apăsători
ești binecuvântat dacă ești sincer,
cu tine alături
am început să exist,
o călăuză în noaptea înstrăinărilor
și-o punte spre mine însumi.
Cuvintele, neînțelese până acum,
au alte trăiri, undeva-n suflet
nu știam nimic de mine,
acum sunt cu tine
oriunde mă simt,
distanțele nu mai există,
viața-și are un nou curs,
ființez în tot ce ești,
ceva din inima ta
a răsărit în a mea,
te iubesc până la infinit,
pacea ta e și-n mine,
nu mai există dureri,
zbateri, lacrimi, neliniști, căutări,
pentru că ești ... răspunsul.

Facă-se Voia Celui Veșnic Viu!

Cale de lumina...

Cale de lumină vezi în întuneric,
în timp ce
imaginea mea
plutește
prin simțurile tale,
trezind
primăvara
din izvorul iubirii.

Și astăzi, și mâine,
ca-ntodeauna,
un milion de îngeri
ne veghează...

Recuperarea inocenței

Daniel Luca

În viziunea Karei Molnar, poemul se află chiar pe granița dintre lumi (Poemul dintre lumi, Editura Inspirescu, Satu Mare, 2019), funcționând ca un filtru între viață și moarte, dar și între realitate și oniric.

Poem ce ascunde o taină sufletească („Din carnea literelor crește / Poemul viu al tainei mele”) și se naște din scheletele altor poeme („În limpezimea din pre-somn / zăresc schelete de poeme / Ele-mi întârzie visarea, / Continuă să mă cheme”).

O taină a inocenței, atât a vârstei copilăriei („Ochii de copil privesc în gol, / Dar golul nu e gol, e plin / De fantezie și mister, / De feți frumoși, de zâne”), cât și a maturității, nefiind pierdută atunci când fata devine femeie („Contrar obiceiului, inocența mea / Nu s-a pierdut odată cu ruperea himenului. / Fluturii mei albi încă zburau fericiți prin fața ta, viperă!”).

Totuși, inocența se evaporă odată cu intrarea brutală din vis în realitate, când nu se mai pune preț pe normalitate („Simțim în aer lipsa parfumului normalității. / Magia și-a pierdut deja efectul. / Și întrezărim. / Suntem în pericol de luciditate!”).

Pierderea inocenței atrage și pierderea speranței, dar în mod voluntar, ca o acceptare, ca o renunțare în fața destinului („Mi-am îngropat de vie speranța. / Zilnic pun o floare pe mormânt”), urmarea fiind cufundarea în întunericul interior („Fără ea mă scufund încet / în întunericul din mine”).

Moment în care și moartea începe să-și facă simțită prezența („Miroase-a moarte peste tot. /

Miroase-a lumânări și-a crizanteme”).

Numai că speranța nu se dă bătută cu una cu două, ci luptă din toate puterile pentru a supraviețui („Buzele mi se crispează într-o grimasă / Și țip cu disperare mai tare decât ea, / Căci nu mai știu unde am ascuns lopata”).

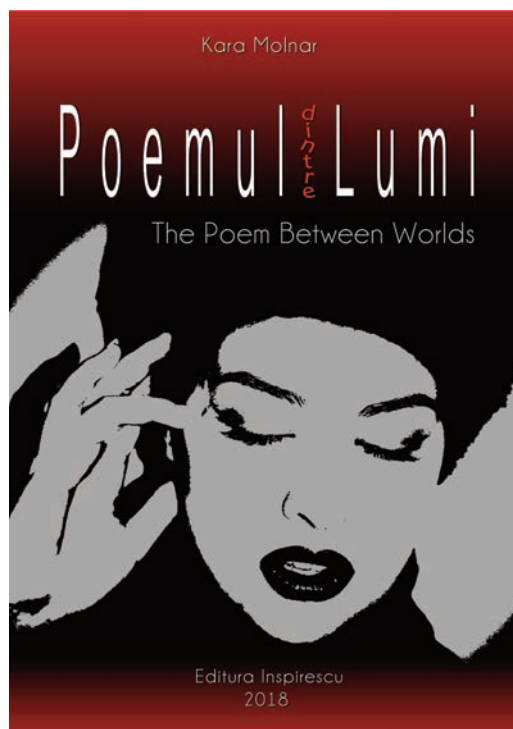
Și începe cursa pentru recuperarea inocenței pierdute, rezultatul fiind o reușită deplină („Și rând pe rând, cu grijă, mi i-am adunat, / I-am cunoscut din nou și mi i-am întrupat, / Împreună spre lumină cu forță am pornit. / Cine am fost și cine sunt, mi-am reamintit”).

Fiorii iubirii nu mai stau ascunși, ci, ușor-ușor, răsar în inimă, aducându-i fericirea („În inimă îmi cresc, ca un fior, / Mugurii iubirii. / Toate în jurul nostru strălucesc / Mai tare decât legea firii”).

Poemele Tăiș de gând și Comă melancolică nu au suficientă forță, iar E ușor este numai moralizator și atât, însă poezia Karei Molnar este curajoasă, venind cu un mesaj optimist, de lumină și speranță, pentru ca omul să nu se lase niciodată înfrânt fără luptă.

Kara Molnar

VISURI COSMICE

(POEME)

Cristian Petru BĂLAN

În seri de veri senine

În seri de veri senine, pe-un câmp întunecat,
Când stau lungit în iarbă, păzit de licurici,
Prăpastia cerească privesc înfiorat
Ș-n cet îmi urcă gândul spre lumi de stele mici..
Rostogolit prin raze de aur și de-argint,
Mă pierd în veșnicia de nimburi siderale;
Mi-s gândurile arse de astre-n labirint
Ce se prefac în cioburi și-n aripi abisale.
Pribeag, prin crisalide de lumi în devenire,
Prin curgerea lividă de fluxuri renăscând,
Plutesc printre hîmure prin marea strălucire
Consolidând tăcerea din aerul plăpând.
Revin apoi în taină, sfârșindu-mi reveria:
Un punct mă simt atunci în spașul meu defunct,
Un punct devine Terra, un punct e Galaxia
Ș-ntregul Univers devine-n mine-un Punct !

Soare

Din fiecare rază a ta a apărut un om,
căci noi cu toții suntem fiii Soarelui -
Deși ni-s tălpile înclieate de globul mușcător,
deși ni-i trupul plumb cu aripi de lumină..
Cât de folositoare ne-ar fi acum brațele tale de foc!
Cât de puternici ne-am simți prin furtunile tale de lumină
și cât de mândri-am fi de toată strălucirea ta!
Dar tălpile de plumb ni-s înglodate-n gravitații
păstrând nădejdea-n aripi tale-nflăcărare
pe care ni le-ai plantat de la-nceput în suflet.
Noi ne-am jurat pe nimburile tale clocotind
ca trupul greu să ni-l prefacem în lumină,
spre a zbura cu propulsările ei
spre focul tău de Ni-Fe-Si-Ma, trecând aprinși
prin el,

să te lăsăm apoi în urmă
spre-a deveni la rândul nostru sori, poate mai
mici,
dar luminând prin cosmos ca și tine...

Febre cosmice

Sunt bolnav de stele, mamă,
și am febre de ninsori -
ard în pieptul meu cu flămă
trei luceferi și trei sori.
Dorm prin harfe de comete,
smulg din carnea Lunii-un cânt,
sprijin cerul pe lunete
și fac Soare din pământ..
Împletesc cununi de aștri
să le fie-noronare
muzelor cu ochi albaștri
ș-apoi fac Pământ din Soare!

Cerul patriei

Nu numai cerul țării noastre
ne aparține-ntreg privit,
dar chiar și cosmosul e-al țării,
cât ține-ntreaga Românie!
el Patria ne prelungește
pe verticală-n infinit,
în spațiu și în timp menind-o
să dăinuie întru vecie!

Eu sunt bolidul

Eu sunt bolid în flăcări peste zboruri,
Jar simultan etern și pieritor,
Eu sunt străluminarea-n meteoruri
- Pot și în foc, și-n ger să vă-nfășor..
Cu suflet grav, detest umila slavă,
Mulți nu vor ști vreodată cine sânt,
Forțat, băui din cupa cu otravă,
Dar iată-mă: calc zdravăn pe pământ!

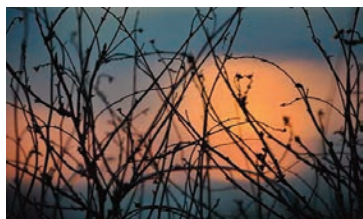
Liniște cosmică

Hai-deți să ascultăm tăcerile cosmice,
liniștea blândă a cerului senin și-a Universului
pașnic,
așa cum fac florile înainte de-a răsăpândi
parfumul,
așa cum fac fluturii înainte de-a zbura,
așa cum fac privighetorile înainte de-a cânta..
Lăsați o clipă decibelii aparatelor electronic,
uruitul mașinilor, telefoanele celulare
și grijile zilei de azi și de mâine,
și hai-deți să ascultăm tăcerile cosmice,
tăcerile siderale dătătoare de viață, de liniște și
putere!
Lăsați să zboare gândul cot la cot
cu imensitatea spațiului și-a veșniciei!
Lăsați să se-nalțe gândul cât mai sus
cât mai slobod, cât mai departe,
spre a putea vedea ceea ce ochii nu văd,
spre a putea auzi ceea ce urechile nu aud,
ceea ce doar gândul și sufletul vede..
Lăsați să pătrundă cosmosul în voi -
și veși fi liberi, veți fi liberi!
Veți fi independenți și fericiți!
Veți fi puternici și plini de puritate, veți fi
desăvârșiți,
adevărași stăpâni ai vieții și-a Universului
întreg!
De ce vă-nvinge teama și lipsa de curaj?
Hai-deți să ascultăm tăcerile cosmice!

COLAJ LIRIC

Poezia Săptămânii ITHACA

Poezie matinală

*Asemeni norului de fum
ce din senin se-nalță,
apar pe coala albă
slovele începutului
unei noi poezii:*

*picuri de rouă ce clipesc
pe ale zorilor petale pure.*

Germain Droogenbroodt

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Lacrima viitoare

*Mârâie valul, se răzvrătește,
Spinarea lui de spumă
Sparge clipa,
Lăsând semn adânc pe cerul
Atât de speriat.*

*Poate că-ntr-o zi
Umbre de corăbii vor împlini
Taina depărtărilor.*

*Iar Icar, cu aripi de piatră
Va zbura dicolo de orizont
Înspre lacrima viitoare
A timpului.*

ION DEACONESCU, România

Din: „Ferestre Zidite”, Ed. Grinta, Cluj-
Napoca, 2015

Craiova

*Fremătător oraș al artei și culturii
încrustat în malul Jiului
dărâmat de cutremure
ars din temelii de turci
dar asemănător unei păsări Phoenix
victorioase
ridicându-se curajos din propria-i
cenușă
rezidindu-și uimitoarele monumente
piețe și palate, oaza verde
a Parcului Romanescu
cu mândrie arătând la Muzeul de Artă
fascinantele lucrări ale lui Brâncuși
mângâind în același timp ochiul și
urechea:*

*fântânile, dansând bucuroase
pe melodiile clasice ale lui Vivaldi și
Strauss*

*Craiova, fremătător oraș al artei și
culturii*

Craiova cea plină de iubire

Germain Droogenbroodt,

Din volumul “Craiova with love”, Editura
Europa, 2019

*De câte ori te întorci
îmi pare că te văd
pentru întâia oară;
Praf de argint se face sufletul
fire de mâțigori de salcie
atinși întâia oară
de-al primăverii vânt.*

*Când frigul se-ntetește
până și cele mai cuminiți
păsări măiestre slobozesc
sfâșietorul țipăt ce precede
oprirea inimilor.*

PAULA LUDWIG, Austria (1900 – 1974)

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

O linie

*Ce crește spre cer, e doar evadare
Ce cade din el e tumult vijelios.
O linie simplă desparte Pământul
E muchia pe care stingher poposești
Suspendat în derivă
Firicel de nisip
Între cer și pământ
Căutând adăpost pentru-o noapte.*

PAI CH'IU (Taiwan, 1937)

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Ziceri-BACȘIȘ

de DOREL SCHOR

* Dacă îl contrazici pe prost, riști să fii multă vreme cu prostul în discuție.
 * ANAListul și ANALfabetul au, totuși, ceva ANALog.
 * Nu știm prea multe și unii nici măcar nu știu cât de mult nu știu.
 * Opoziția este întotdeauna în minoritate, altfel ar fi la putere.
 * Când puterea are dreptate, dreptatea n-are putere (zicere japoneză).
 * "Așa cum e artrita și artroza, avem celulita și celuluza"...
 * Totdeauna există soluții pe termen lung, numai proștii nu le văd...Și nici noi!

* Succesul și invidia sunt frați siamezi.
 * Omul e om oriunde și mârlanul la fel...
 * Cine nu urcă pe munte nu cunoaște înălțimea cerului (zicere chineză).
 * Unele idei strălucesc prin absență.
 * Fără intrigă nu se întâmplă nimic.
 * Dacă vopsești numai gardul dinspre stradă, în curte va rămâne aceeași mizerie.
 * Și un geniu poate fi un ticălos... Un ticălos de geniu.
 * Primul an de căsătorie e mai greu, ceilalți sunt imposibili (Isidoro Loi).
 * Bacșiș dau oamenii obișnuiți. Bogații nu dau bacșiș!
 * Reclama te informează ce ai vrea să cumperi și nu ai știut.
 * Poate că te poți opera singur, dar sigur nu poți să-ți faci apoi autopsia.
 * Nu te teme de perfecțiune, nu o vei ajunge niciodată (Salvador Dali).
 * Până la străini, te dau de rușine ai tăi.

Ion Teodor Palade

Emfază din fază (I)

O ploaie acidă s-a repezit dimineata devreme peste micul ținut al Pietroșitei.

Oamenii priveau speriați cum animalele din gospodărie cădeau și se transformau în grămezi de gelatină. Apa de ploaie, prinsă în palmele celor curioși, decolora brusc pielea, dându-i o nuanță de cenușiu pal, așa cum și norii, din care cădea ploaia, se arătau privirii celor mulți și muți de uimire.

- Ce facem, prea-sfinte ? bătu primarele în poarta de din dos a bisericii, păstorită de neica Frasinu de la Moroieni.

- Domnu' cu mila, frate, că prea s-a înrăit lumea... și uite, a venit sorocu !

Bezmetic, Fane Lumânare, primarele, alergă la postul de poliție, la măcelărie și la dispensarul comunal, dar peste tot era închis.

Se duse, cu mintea beteagă, la bodegă, unde nu era nici țipenie de om.

Ușile erau lăsate handra, la fel și paharele de pe mese...

Trase un rachiul de pere, apoi o palincă de Bihor, cam puturoasă, se așeză pe un scaun și începu să vorbească, tare, la toți pereții :

"Mă, ce-o avea mă ăștia cu noi, că aici e sigur mâna americanului, numai ăsta e-n stare de așa genocid porcîn și aviar, cum nu s-a mai pomenit..."

Mai trase o dușcă și se cutremură de 2-3 ori, ca orice bărbat, și serios și proaspăt bărbierit.

"Mă, ăștia ne-au declarat război, război pe față, nu d-ăla rece, război național, cum se și vede, iar noi, care va să zică, nu facem nimic..., nimic."

Nădușit, Fane Lumânare se îndreptă spre o fereastră pătată de șiroaiele ploii, care abia se oprise.

"Ia uite nene, zise el, uite o rămă ! Și n-are treabă cu acidu din ploaie, poate vrea și- o bere, d-ăia amara, cum zice la teveu..."

Deschise prudent fereastra și, ca un făcut, râma se trase în interior, cu o mișcare sensibil malițioasă.

"I-o fi foame, sau poate sete..., cine știe, hai să vedem !"

Fane luă o halbă, pe fundul căreia mai plutea un fir de bere, și-o răsturnă la coada sau în fața râmei, nici el nu știa unde, dar râma, la început nu s-a autosesizat deloc, așa că Fane trase încă o dușcă, din rachiul de pere, se mai scutură de trei ori și dădu să plece... dar, minune ! râma bea berea prin toate punctele cardinale, iar pe măsură ce bea, se și umfla.

Fane, speriat, a scos repede cureaua de la pantaloni și a legat râma pe la jumătate, să nu cumva să sară la el, cu ceva gânduri de posesie.

Râma nu s-a opus deloc, ba parcă torcea ca o pisică și, pe neașteptate, a făcut un triplu salt mortal, până deasupra unei sticle de bere Stejar, de esență tare, apoi, cu o mișcare fandată, a deschis la repezeală sticla, găurind-o chiar la mijloc, apoi, frenetic, s-a tot bălăcit în berea care curgea șiroaie, ca la popotă, iar Fane s-a prăvălit pe un scaun, rupându-i și-un picior, privind oribila făptură, care, deși legată cu cureaua lui de piele, se tot se umfla și lua proporții de mare groază. Așa că, nu mai stătu mult pe gânduri, că de unde era să le mai ia, și dădu pe gât toată sticla de rachie, apoi și palinca de Bihor, cam puturoasă...

Puse capul pe masă, ușor, ușor...și adormi peste două secunde.

(episodul următor; mâine, când s-o trezi Fane din somn)

MISTERUL ZEİTELOR DE LA ISAIIA

Vicu MERLAN

Pe terasele inferioare de pe cursul mijlociu al râului Prut, din partea de est a României, în dreptul localității Isaiia, comuna Răducăneni, județul Iași, s-a făcut în anul 1998 o descoperire care avea să schimbe din temelii istoria străveche a României. A fost descoperită trusa unui șaman preistoric, cu o vechime de peste 7200 de ani, trusă intactă ce conținea un inventar ocult, magic, cu rol esoteric ce depășește cu mult imaginația noastră de astăzi. Artefactele descoperite prezintă o afinitate intrinsecă a Numărului de Aur (proporția divină), cu geometrie sacră (steatopigia divină), scrierea pictografică incipientă pe statuete și tronurile zeitelor, cu elemente cosmogonice ce obiectivau Realitatea Divină dintr-o perspectivă transcendentă.[1]

Scurt istoric

Încă de copil eram atras de tot ceea ce era misterios. Am descoperit cărțile care mi-au oferit unele răspunsuri. Văzând că nu-mi astâmpăr setea de cunoaștere, am început să cutreier dealurile dimprejurul satului natal Isaiia, să caut „flacăra” comorilor, să caut și să studiez vulcanii noroioși din zonă, să verific legendele atribuite cetății getice de la Moșna din apropiere, a vestigiilor înaintașilor de la Bunești etc. Așa mi s-a născut pasiunea pentru arheologie, dar și pentru astronomie.

Situl arheologic de la Isaiia l-am descoperit prin 1991, în urma unei periegeze, pe vremea când eram student în anul I la Facultatea de Istorie-Geografie din Suceava. Nevoia de cadre didactice universitare la proaspăta facultate, reînființată după 1990, a fost un noroc pentru mine de a avea majoritatea profesorilor de la Univ. „Al. I. Cuza” din Iași. Printre ei se afla și unul dintre cei mai buni neoliticieni din Moldova, prof. univ. dr. Nicolae Ursulescu. l-am dus acestuia un coș de fragmente ceramice descoperite, pe care le-a încadrat arheologic ca aparținând civilizației Precucuteni III. Am făcut practica arheologică pe șantierele domniei sale,

am învățat alfabetul profesiei de arheolog încă de atunci. Știam ce vreau! După terminarea studiilor, fiind angajat ca muzeograf la Muzeul Municipal din Huși, m-am aventurat în a deschide un sit arheologic. Fiind la început de drum, aveam nevoie de girul unui specialist. Așa a început colaborarea noastră.

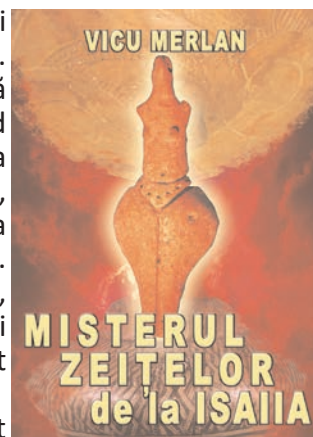
În 1996, am efectuat primele săpături arheologice la Isaiia, punctul “Balta Popii”[2] Era locul unde, în copilărie mă duceam cu bunicul la pescuit. Probabil și vechile triburi pescuiau cam prin aceeași zonă. Am fost norocos de la primul sondaj; am decopertat o zonă sacră a unui sanctuar de 7000 de ani, în care am găsit fragmente din lut ars de la măsuțe de altar, statuete antropomorfe feminine, vase de ritual de tip askkos, râșnițe, topoare din piatră de tip „calapod” perforate, vase ceramice, unele reîntregibile, așchii și lame de silex ș.a.

Printre acestea a apărut și o tăbliță din lut ars cu scriere pictografică, mai veche decât cele din Sumer (considerate de cercetători cele mai vechi din lume), fiind aproximativ contemporană cu celebrele tablete-teracotă de la Tărtăria, jud. Cluj. Dacă nu găseam ceva de valoare, sondajul rămânea la acel stadiu, însă cele descoperite ne-au dat speranțe.

În 1997, din lipsă de fonduri, săpăturile au fost sistate, abia în octombrie 1998, printr-o mică sponsorizare am putut plăti hrana și transportul unor elevi voluntari din Huși, pasionați de istoria veche, cazându-i la părinții mei în satul Isaiia. Având planul de săpătură inițial, am trasat următorul sondaj în dreptul locuinței sacre, pe care nu reușisem s-o decopertez integral. Așa am dat peste marele tezaur statuar, descoperit intact într-un vas din lut ars, alături de alte elemente esoterice care-l întregeau, precum și o altă plăcuță din lut ars cu simboluri scriptice arhaice. [3] Descoperirea tezaurului este o altă poveste. La început, vasul cu zeițe a fost dus în depozitul Muzeului din Huși, iar după un an l-am dus la Seminarul de Arheologie al Universității ieșene spre restaurare și conservare. Fiind umplut cu pământ la suprafață, nu am bănuat că în interior ar fi un astfel de tezaur.[4]

Tezaurul era compus din 21 de zeități, ce erau de fapt 21 de ipostaze divine ale Marii Zeițe Mamă, zeița fecundității și fertilității. Alături de acestea se găseau 21 de falusuri miniaturale din lut ars, reprezentări ale

→ Continuare în pag. 23

CATRENE

de Iulian Filip

Strungă

*Soarele pe unde-apune
și-ncotro urmează luna
se duc una câte una
chipuri dragi și zile bune*

Paștele blajinilor

*A plouat atât de bine,
cald și lung a mai plouat-
a-ncolțit ce-am îngropat
și-mi răsare –un dor de tine.*

Căutarea păstorului

*Citesc urmă-e de turmă...
To-o-o-of cetitul nu se curmă,
căci sublimă-i urma-n urmă,
dar pirdută-i urma-n turmă.*

Șansa spectatorului

*Surzi suntem-cu auzul zăvorât
S-ascultăm... S-atâtea de auzit!
Orbi suntem- cu ochi de-mprumut
Să privim... S-atâtea de văzut!*

Greșiții mei și ispitele

*Părinte, simt că iar m-ai încercat
și-mi ceri să-ncerc să pot ierta și azi-
greșiții mei nu știu că i-am iertat
și-mi ispitesc și celălalt obraz.*

Hulubul din Chișinău

*Când ai aripi și-atâtea cer,
ce mai cerșești pe trotuare
fărămituri de trai mizer
umilelor nezburate*

Realități

*Doamne, ce-s de fericit-
am dormit fără de vise,
am dormit dormiri distinse
n-am visat că am trăit.*

Dragoste dintâi

*Mi-ai făcut un rai de-o clipă
c-un surâs și o privire-
dădea-n mugur o aripă,
încolțea o nemurire.*

Cocoșat

*Necăjit pe lume și pe sine,
unde nu ar merge , duce-n spate!
ca și cum doar astfel se cuvine!
aripile sale nezburate.*

→ Continuare din pag. 22

contrapărții masculine. Numerologia exactă a pieselor din recipientul descoperit nu era întâmplătoare, era vorba de o numerologie sacră. 13 dintre statuete dispuneau de tronuri (numărul 13 în tarot este asociat cu inițierea). Așadar, cele 13 „zeități” ofereau inițierea profanilor prin intermediul șamanului comunității, în marile mistere ale Macrocosmosului. În recipient erau și 42 de cariopse din lut ars (simboluri ale fertilității, ale yoni-ului feminin).[5]

„Statuetele feminine, în număr de 21, au particularități care dovedesc că acum 7.000 de ani, populațiile eneolitice din această zonă au recurs la primele abstractizări. Nu sunt două statuete identice, nici ca stilizare, nici ca dimensiune. Cea mai mare are aproape 9 centimetri”.

După cum a botezat-o profesorul Ursulescu, „Copilașul”, cea mai mică zeitate feminină din Panteonul de 21 de reprezentări feminine, ar fi începutul și totodată încheierea unui ciclu al vieții... Micuța zeitate nu depășește 2 centimetri în înălțime”.[6] Doar "Soborul zeitelor" descoperit la Poduri, din Bacău, și statuetele de la Sabatinovka, din Ucraina, pot rivaliza cu frumusețea obiectelor de cult de la Isaiia.

La început, „Zețele de la Isaiia” au fost expuse în Sala Mare a Seminarului de Arheologie, iar astăzi sunt în cadrul colecțiilor Cucuteni, din cadrul Muzeului Univ. Al. I. Cuza, Iași. Tezaurul statuar a făcut obiectul unor expoziții itinerante, prin prezentarea lor în cadrul

marilor muzee din România, precum și expozițiile de la Vatican, Lisabona, Londra, New York ș.a.

Descoperirile de la Isaiia revelează o pagină importantă a preistoriei României, parte integrantă din tezaurul inestimabil al Omenirii de acum peste 7000 de ani în urmă. Ele reprezintă o dovadă vie a faptului că acei strămoși nu erau chiar așa sălbatici cum am crede noi, ba dimpotivă, un segment al acelora, în speță șamanii, aveau un contact tangibil cu Realitatea Divină, la care noi, astăzi, ne raportăm indirect sau deloc, pierzând astfel șansa Unității cu Primordialitatea Imanentă a Îndumnezeirii.

[1] Vicu Merlan, Misterul Zeitelor de la Isaiia, Editura Lumen, Iași, 2006; Vicu Merlan, Contribuții monografice asupra Văii Bohotinului și Văii Moșnei, Editura Lumen, Iași, 2006.

[2] N. Ursulescu, Vicu Merlan, Isaiia, comuna Răducăneni, județul Iași în Cronică Cercetărilor Arheologice (campania 1996), București, 12-15 iunie 1997, p.32.

[3] Vicu Merlan, Simbolismul esoteric al Zeitelor de la Isaiia, în rev. Lohanul, nr. 4, 2008, 1-2.

[4] Vicu Merlan, Sanctuarul sacru de la Isaiia în Revista Misterelor, nr. 28, 2000, p. 24.

[5] Vicu Merlan, Irina Bulai, Marieta Matei, Monografia comunei Răducăneni, jud. Iași, Ed.Stef, Iași, 2016.

[6] N. Ursulescu, Vicu Merlan Adrian Felix Fencariu Isaiia, comuna Răducăneni, județul Iași, punctul „Balta Popii” în Cronică Cercetărilor Arheologice din România (campania 2000), Suceava 23-27 mai 2001.

Poezii

Valentina BECART

Ca o liniște albă

Niciodată n-am să te mai pot
adora,
cărarea mea înstelată.
Te-am pierdut, într-o noapte a focului,
într-o zi lipsită de sens;
erau acolo... și ursitoarele mele,
dar ele, senine, jucau șotron și râdeau...

Niciodată n-am să te mai pot
ancora,
corabia mea cu vise, cu azur.
Te-am părăsit pe un țărm al singurătății,
într-o zi – ca o liniște albă, ca o pulbere
cernută din nori;
Iubirea mea, mistuită într-un amurg
violet, doar tu să-mi
veghezi furtuna – când pleoapele
se-nchid și-n livezi începe desfrunzirea...

Lângă semnul egal...

Spune-mi, de unde să încep,
cu ce literă?
Să plec de la un punct
sau un semn de întrebare!?

Nu știu,
zi după zi,
mă adun, mă împart
și nu pot înțelege semnul
egal,
între elemente ce nu-mi aparțin.

Taci! Mereu ai tăcut.
Nici măcar nu știu de ce
mă ostenesc să găsesc
o fereastră, o altă lumină.
Între mine și "tu" –
e o vocală întoarsă,
o singură consoană,
și chiar un unghii ascuțit.

Spune-mi: ce rost a mai avut
să dezleg un mister,
când orice ecuație ducea,
inevitabil,
la punctul știut.
Acolo, eu și "tu" ne adunăm,
zi după zi,
rănilor unei "arii" necunoscute
și, într-un târziu, cercul
se închide, ah,
în uriașul hohot de râs,
hohot de râs...

Ca-ntr-un desfrâu...

Vino, să pipăim
împreună
limitele
oricărui "târziu",
să ne aruncăm în flăcări,
cu voluptatea unui desfrâu,
și, totdeauna orbi,
să luăm în brațe, durerile,
pe rând...

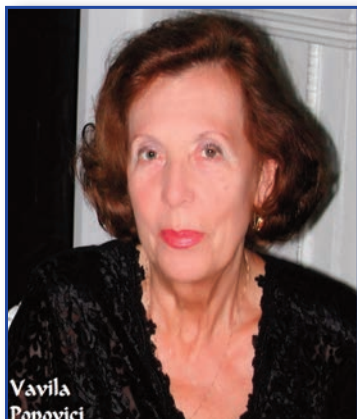
Vino, să ne aruncăm
în golul dintre lumi;
mai ieri, doar o mare
de vise,
azi, ce sinistre tăceri...
și, mereu însetați,
să bem, fără opreliști,
din sângele atâtor înfrânvi...

Vino, să pipăim
împreună
această rană, cărbunii -,
să smulgem din tenebre,
ochiul ascuns,
și, totdeauna vânați,
s-alergăm ca nebunii,
prin decorul surpat...

din ciclul "poeme fără capăt"

FILOZOFIA, RELIGIA, ȘTIINȚA ȘI... POLITICA (2)

Vavila Popovici

„Cunoaște-te pe tine însuși și Fii înțelept, e totuna.” – Platon

Dacă Pitagora – despre care am vorbit în eseu trecut – își îndemna învățăceii să-i asculte vorbele într-o tăcere pioasă, Socrate (470 î. H.-399 î. H.) era un vorbitor pătimas, glasul lui răsună în conversațiile pe care le utiliza, ajutându-l la exprimarea clară a adevărilor. Astfel, dialogul se potrivea de minune cu firea lui exuberantă. N-a lăsat nimic scris, dar ideile lui filozofice au fost astfel reconstituite în scrierile elevului său Platon și în cele ale continuatorului – Aristotel.

Se spune că Socrate a văzut în vis, pe genunchii săi, un pui de lebdă căruiua îi crescuseră deodată aripile, și care zburase după ce scosese un sunet puternic și dulce. Ziua următoare, Platon i se prezenta ca discipol, iar Socrate a recunoscut în el lebdă din vis. Aceasta „lebdă” spunea mai târziu despre Socrate că „a fost un om loial, sincer și amabil, stăpânit de puternice sentimente morale și religioase, plin de spirit și umor, totdeauna cu răspunsul gata atunci când era nevoie, plin de curaj civic și gata să înfrunte pentru dreptate, furia poporului”. Deși avea

un caracter nobil, însuflețit mereu de luminarea tineretului și de binele poporului, a fost acuzat că săvârșește nedreptăți, că strică pe tineri, că nesocotește pe zeii în care crede statul și că, se închină la alte zeități. Condamnat fiind, a preferat să bea paharul cu cucută, dând astfel omenirii o pildă minunată de cetățean care respectă legile țării sale și poate muri senin și demn. Socrate ar fi putut să fugă din Atena după ce a fost judecat și declarat vinovat, dar a ales să rămână, să respecte legea înmănată de un juriu format din atenieni. Înainte de moarte a fost înconjurat de ucenici fideli și atenți, care-i sorbeau cuvintele, în vreme ce el – imperturbabil și luminos – sorbea otrava nedureroasă oferită de temnicer.

A fost un om profund religios, ceea ce îl deosebea de sofști care erau impregnați de scepticism. Pentru Socrate Zeii statului atenian erau niște puteri vii, a căror importanță pentru viața poporului n-a pus-o la îndoială. El a crezut chiar și în preziceri și oracole, pe care le considera, ca de altfel și contemporanii săi, a fi indicații divine cărora le da ascultare cu inima plină de pioșenie. Cu toate acestea, Socrate era filozoful care căuta neîncetat temeiurile raționale și în problemele religioase. Avea credința că Divinul, Logosul se revelează în sufletul și conștiința morală a omului, vocea care-l oprește pe om să facă fapte care-i primejduiesc sufletul. Socrate vorbea și despre o singură Divinitate, ceea ce însemna că el depășise totuși politeismul antro-pomorf al concetățenilor săi, pe care nu-l mai accepta din motive morale. Totuși, filozoful nu s-a atins de formele înalte ale religiozității

poporului. Se poate spune însă cu siguranță că la Socrate era vorba de convingerea că în lume domnește o Rațiune mai înaltă și că rațiunea omenească este o parte din această Rațiune universală, care este temelia ordinii morale a lumii și a existenței adevărate a omului. Concepția lui era că procesul lumii și al vieții omenești are în ultimă analiză un adânc sens moral. Ideile lui descoperă convingerea că tot ceea ce se întâmplă în lume este dirijat de o putere divină și această putere o identifica cu Binele, Adevărul și Frumosul. Este motivul pentru care unii dintre Părinții Bisericii îl numesc pe Socrate – creștin, iar zugravii bisericilor noastre îl zugrăvesc pe zidurile externe ale lăcașurilor sfinte, ca unul care „s-a ridicat cu gândirea lui până la marginile creștinismului”. Divinitatea este identică la Socrate cu „Providența”, o Providență care nu este independentă de voința omului, dar nici nu înlătură libertatea de voință a acestuia. Astfel lasă să se înțeleagă că omul trebuie să se hotărască în toate împrejurările vieții, ca un spirit liber, și cu credința că numai ceea ce este moral are valoare veșnică.

Socrate avea și umor, în sensul în care unele erori ale vieții trebuie acceptate cu ușurință, mai ales dacă ele sunt lipsite de valențe negative. Drept exemplu, cu privire la căsătorie, sfătuia: „Orice ar fi, însoară-te! Dacă-ți iei o soție bună, vei fi fericit. Dacă-ți iei o soție rea, deveni filozof.” Socrate voia să se cunoască pe sine și să deprindă și pe alții să facă acest lucru, adică să filozofeze, căci pentru el, nu exista decât o singură viață trăită cu sens – viața în filozofie. Numai așa omul poate deveni bun și fericit. Sufletul își are ființa sa în

virtutea ce se fundamentează pe cunoașterea de sine.

Platon (427-347 î.Hr.) a vrut pentru suflet le cele adevărate podoabe: cumpătarea și dreptatea, curajul, libertatea și adevărul. Alături de profesorul său – Socrate și de cel mai cunoscut student al său – Aristotel, a reprezentat culmea gândirii filosofice antice. Platon a pus bazele filozofiei Occidentale și ale științei. Dincolo de importanțele sale contribuții care au ajutat la închegarea filozofiei, științei și matematicii pe continentul european, Platon este adesea considerat ca fiind unul dintre importanțele personaje fondatoare ale religiei și spiritualității occidentale. Influența lui asupra gândirii creștine a constituit un act de adâncă meditație pentru Fericitul Augustin de Hipona, unul dintre cei mai importanți teologi și filozofi din istoria Creștinătății.

Platon a fost considerat cel mai mare gânditor idealist al acelei perioade. A trăit într-o perioadă de timp a istoriei Greciei foarte frământată când, după un regim democrat al lui Pericle (443-429 î. H.) toate valorile recunoscute anterior se modificaseră. Gândirea sa părea ca ruptă de realitate în acel moment, sistemul lui filozofic având la bază Ideea. Apărea pentru prima dată desprinderea de materie. Gândirea sa mitică i-a permis realizarea unei opere cu valențe literare. Cele mai cunoscute mituri se referă la dreptate și nedreptate, la adevăr, la dragoste. Aproape toate scrierile platoniciene poartă forma dialogului – capodopere ale prozei clasice grecești –, Socrate fiind pretutindeni prezent, conducând discuția cu măiestrie. Și totuși iese în evidență ideea de bază a filozofiei lui Platon, aceea că adevărata realitate o constituie Ideile, cea de frumos, de bine, de adevăr.

S-a născut în Atena, într-o familie aristocratică cu strămoși iluștri. Numele său de naștere a fost Aristocles, dar a primit porecla de Platon, datorită pieptului său lat. În

jurul vârstei de 20 de ani a devenit un ucenic fidel al lui Socrate, pe care nu l-a părăsit niciodată, până la condamnarea la moarte a acestuia. Fiind bolnav însă, Platon nu a putut participa la ultimele momente din viața maestrului său.

Este cel dintâi filozof de la care au rămas scrieri complete: 35 de dialoguri și 13 scrisori. Dialogul creat de el este, de fapt, o specie literară în care problemele filozofice sunt abordate prin discuția dintre mai mulți interlocutori, dând posibilitatea ajungerii la adevăr, unul aducând niște argumente și celălalt având posibilitatea de a le răsturna sau a le accepta. Dialogurile platonice sunt împărțite în: Dialoguri de tinerețe, Dialoguri din perioada de tranziție, Dialoguri de maturitate, Dialoguri din epoca bătrâneții.

Primele dialoguri platonice tratează în special teme de morală, doctrina platonice nedeosebindu-se încă suficient de cea socratică; dialogurile de maturitate aduc însă doctrina proprie a lui Platon.

Una dintre lucrările cele mai de seamă este „Republica”, în care se ocupă de organizarea statului-model, adică de organizarea cetății ideale, criticând prezentul și aspirând la viitor. Platon arată în ce sens trebuie înțeleasă această lume inteligibilă. „Mitul peșterii” este o imagine alegorică a lumii și a modului cum poate fi cunoscută: Prizonierii legați într-o peșteră, nu văd niciodată lumina soarelui; ei văd doar umbrele obiectelor din afară, proiectate pe pereții peșterii de către un foc; între prizonieri unii disting trecerea umbrelor cu mai multă perspicacitate; memoria îi ajută să recunoască ordinea în care se perindă obiectele. Alegoria: Peștera este lumea sensibilă, lumea noastră obișnuită, prizonierii suntem noi; ni se pare că această lume este singura reală. Lipsiți de lumina soarelui, nu cunoaștem decât lucrurile ei fără a ne putea da seama de sensul, de adevărul lor ultim. Noi nu vedem în mod obișnuit decât un aspect

superficial al lucrurilor, cunoștințele noastre obișnuite servesc vieții. Dar această cunoaștere nu ne va da niciodată înțelegerea ultimă, metafizică, a lucrurilor. Sensul lucrurilor constă în ideile, în esența lor; degeaba vom privi corpurile frumoase sau acțiunile virtuozose, drepte. Nu vom înțelege sensul adânc până ce nu ne vom ridica la ideea de frumos în sine, sau la ideea de dreptate. Ne despărțim greu de lumea sensibilă pentru a ne ridica până la contemplarea ideilor. Prizonierul care este smuls din peșteră și adus cu forța către lumea ideilor are nevoie de o obișnuință progresivă, ochii îl dor, dar odată ce a văzut lumina și lucrurile adevărate, prizonierul nu mai vrea să se întoarcă în peșteră; el știe acum că realitatea adevărată nu este ce a umbrelor, a sensibilului, dar este cea care se descoperă inteligenții.

Alegoria peșterii este aceea de a trezi conștiința asupra realităților sensibile, religioase, spirituale, morale, pe care lumea materială nu ne permite să le întrezărim atât timp cât suntem condamnați să trăim doar în întuneric și necredință. Contemplația realităților spirituale, viața adevărată promisă de Dumnezeu omului ne permit să scăpăm de lanțurile sclaviei noastre și să ne înălțăm, trup și suflet, spre bunurile cerești. Omul eliberat din aceste lanțuri este filozoful, iar filozoful este persoana capabilă să deslușească forma Binelui și deci bunătatea absolută și adevărul. Datoria lui este de a reintra în peșteră. Aceia care au văzut lumea ideală, reprezentată de Soarele care luminează lumea dinafara ei, au datoria să educe oamenii din lumea materială, sau să răspândească lumină acelor din întuneric. De vreme ce filozoful este singurul capabil să recunoască ce este cu adevărat bun, el este singurul potrivit să conducă o societate, după spusele lui Platon.

Va urma

Filosofia indiană și sublima ei subtilitate (I)

George PETROVAI

1. Intercondiționalitatea specific geografic – specific istoric – specific cultural-filosofic

Întrucât, vorba cronicarului Miron Costin, „Nu sunt vremurile supt cârma omului, ci bietul om supt vremuri” (altfel spus, nu-i timpul la cheremul omului, ci omu-i la bunul plac al timpului), practic este imposibil să ne imaginăm profilul moral-spiritual al lumii noastre fără covârșitoarea contribuție a culturii antice indiene, ba chiar fără acel ceva caracteristic ei, care a fost generat în urmă cu mii de ani de intercondiționalitatea specific geografic – specific istoric – specific cultural-filosofic. Da, căci citându-l pe istoricul englez Henry Thomas Buckle, iată ce scrie gânditorul român Petre P. Negulescu în primul volum al tratatului *Geneza formelor culturii* (BPT, Editura Minerva, 1993): „(...) întinderea și adâncimea misticismului la indieni, în trecut, s-a datorat influenței deprimante a naturii în mijlocul căreia au trăit și a organizării apăsătoare ce le-a reglat activitatea. Cea dintâi, cu măreția ei copleșitoare, i-a făcut să-și simtă prea mult slăbiciunea sau chiar neputința în fața forțelor ei uriașe; cea de-a doua, cu regularitatea castelor ei tradiționale, le-a mărginit prea mult inițiativa și le-a împiedicat prea mult dezvoltarea. De unde, renunțarea inteligenței și exaltarea sensibilității, adică atitudinea mistică în fața lumii și a vieții”.

Acuma, tot ce se poate ca Buckle, deodată produsul și promotorul pragmatismului occidental, să aibă dreptate în ceea ce privește inițiativa, dezvoltarea economico-socială, sensibilitatea și atitudinea mistică a indienilor. Dar tot Negulescu (și în același tratat) recurge la Arthur Schopenhauer, un reductibil gânditor occidental și bun cunoscător al filosofiei indiene încă din anul 1816, pentru explicarea diferenței categorice dintre omul obișnuit și filosof: „Pe când omul obișnuit e compus din trei sferturi voință și un sfert numai inteligență, la filosof raportul este invers: trei sferturi inteligență și un sfert numai voință”.

Punctul de vedere schopenhauerian ne ajută să înțelegem următoarele două lucruri:

a) Cu o asemenea structură sufletească, filosofii sunt realmente condamnați „să se țină departe de viața practică, al cărei factor de căpetenie este voința” (P.P. Negulescu);

b) Având în vedere fascinanta profunzime și subtilitate demonstrată de indienii antici în întinsa lor literatură filosofică, teologică și profană (Vede, Brahmane, Upanișade, Sūtre, budism, Codul lui Manu, Mahābhārata, Rāmāyana),

nu doar că sintagma „renunțarea inteligenței” (fie că locuitorii Indiei au lăsat inteligența să dormiteze, fie că aceasta – „ofensată” din pricina gradului scăzut de întrebuintare – se îndepărtează de ei) nu este nicidecum întemeiată, dar, potrivit opiniei avansată de cugetătorul german, vechii hinduși stăteau la acest capitol mult mai bine ca alte popoare megieșe și de mai departe, la drept vorbind chiar cu o idee mai bine ca mesopotamienii, vechii egipteni, chinezii antici și greco-romanii, cu toții mari furnizori de spiritualitate întru constituirea culturii universale. Însă, potrivit unor spectaculoase descoperiri arheologice făcute cu ceva timp în urmă pe teritoriul României (precum misterioasele tăblițe de la Tărtăria) și spre mândria tuturor românilor, urmașii daco-geților, hindușii nu stau cu cultura și civilizația lor mai bine ca tracii, nici la capitolul vechime (dimpotrivă, mulți învățați din străinătate și de la noi sunt de părere că axul spiritual al lumii antice era la nordul Dunării!) și nici la cel axiologic.

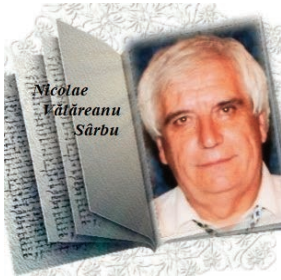
Iar dacă luăm aminte la reușitele economico-sociale ale Indiei zilelor noastre (una dintre țările emergente îmboldită de ambiții pe măsura enormelor resurse umane și materiale de care dispune), se poate vedea că ea nici la capitolul voință nu stătea rău. Atâta doar că, de-a lungul mai multor veacuri („indienii nu sunt grăbiți și timpul nu joacă mare rol la ei”, ne înștiințează ilustrul indolog ieșean Teofil Simenschy în cartea *Cultură și filosofie indiană în texte și studii*; Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978), mai exact până la dobândirea independenței, voința națiunii a fost ținută în frâu ba de anacronicul și contraproductivul sistem al castelor, ba de contemplativismul îmbibat cu misticism...

Acesta fiind sistemul tridimensional al specificului indian, consider că el poate fi mai lesne înțeles și, desigur, mai corect încadrat în istoria omenirii doar după lămurirea sintagmei „specific național”.

Mai întâi, ne face cunoscut P.P. Negulescu, se impune concluzia că „viața în comun este principalul factor determinant în formarea caracterelor psihice ale individului” și că, în pofida deosebirilor fizice dintre indivizii ce compun un popor, se constată cu ușurință un aer de familie comun, manifestat printr-un mod specific de reacție la acțiunea factorilor naturali și sociali, respectiv printr-o anumită comportare cu semenii.

Apoi că nu trebuie confundată ideea de rasă cu aceea de popor sau națiune, deoarece „cea dintâi e o noțiune biologică, cea de-a doua o noțiune psihologică și sociologică”.

În fine, dar nu în ultimul rând, pentru că nu poate fi caracteristică o trăsătură unificatoare, ci doar una diferențiantă, Negulescu subliniază faptul că „ortodoxismul nu e specific românesc”, tot ortodocși fiind „și grecii, bulgarii, rușii și sârbii”. În aceeași ordine de idei, gânditorul român consideră că literatura constituie compartimentul cultural predilect pentru afirmarea/detectarea specificului național și că știința sau filosofia nu pot avea caracter național din simplul motiv că acest aspect le-ar depăși de valoarea universalității. Vasăzică, susține Z. Ornea în Prefața tratatului, nu se poate vorbi de filosofii naționale, cu toate că există „moduri naționale de filosofare”.

POEME

Nicolae Vălăreanu Sârbu

Iubito (glossă m.)

N-am să te iubesc când plâng arinii
În serile cu macii somnoroși,
Prin zile când lacrimi varsă crinii
Și ochii însoată-n verde, frumoși.

Am să te iubesc mai pe-ndelete
Când noaptea e-n patima ruginii,
Și stele-ți coboară lin în plete,
N-am să te iubesc când plâng arinii

Mereu o să îți spun ce n-am mai spus,
Poeme dulci cu soare-n chiparoși
Într-un crepuscul roșu la apus
În serile cu macii somnoroși.

În grădinile cu mere în pârg,
Fără să înfrunți rana rușinii
În brațe o să te cuprind cu sânge,
Prin zile când lacrimi varsă crinii.

Tu nu știi, ai buzele cărnoase
Iar nurii copți atât de drăgăstoși
De-a pururi vara-mi pătrunde-n oase,
Și ochii însoată-n verde, frumoși.

Și ochii însoată-n verde frumoși
Prin zile când lacrimi varsă crinii
În serile cu macii somnoroși,
N-am să te iubesc când plâng arinii.

De când mă tot cauți

Am cântărit vorbele nefericiților lumii
și sunt foarte grele,
te simt nedumerită și goală.

Tot mai cred în minunile creației
înaintează cu lumina prin întuneric,
pentru îndoielile care mă stăpânesc
îmi cer iertare.

Sunt dependent de legile societății
și le accept din teama de ceilalți,
nu mă mai înșală aparențele,
dar mă înșală cei ce știu să o facă,
nu-i arăt cu degetul,
dar dacă pot îi ocolesc.

De când mă tot cauți
am încercat să te privesc în ochi,
ochii știu multe și trebuie atent citiți
de fiecare dată până-n adâncul tăcerii.

Noaptea și zilele mă scot din umbră
și te acoperă cu lumină,
cerul odihnește pe un nor alb
sub care mă iubești.

Unde freamătul e dulce

Degetele ei subțiri și lungi
îmi apasă pe dorurile inimii
lăsate să aștepte vindecarea.

Cântecul se naște atât de repede
dintr-un adânc descoperit târziu
între izvoarele dintre colinele pieptului
unde freamătul e dulce
ca-n frunzele teilor înfloriți
lăsați să se scuture de arome
peste iubiri în trecut.

Serile aproape încurcate-n tăcere
stau la pândă pe poteci neumbrate
și caută cu ochii înnoptați
semnele stelelor sudului
pe care oamenii nu le văd,
privesc doar cu mirare și oftează.

Dacă viața n-ar fi atât de frumoasă,
atât de grăbită,
și noi atât de nepăsători
am prețui la timp miracolul ei.

Fără amintiri

când amintirile se vor șterge
va fi noapte și prea târziu

nu vor mai rămâne nici urme
totul va fi aruncat în uitare

alte amintiri nu se vor mai ivi
în lumea obscură nu voi mai fi eu

va fi în același trup un altul
cum întunericul ziua-n amiază

memoria va fi o scorbură
în care nicio pasăre nu-și face cuib

nu știu dacă va intra cineva să rămână
în afară de umezeală și putregai

în vreme va interveni moartea
o mică amintire va fugi la ceilalți

deșertăciunea și pustiul își vor da mâna
pentru ca nimeni să nu se nască

decât din cuvânt și lumină
așa cum o fac toți oamenii

Dezamăgire

Sărac, nu mă mai gândesc la libertate
nici nu am ce face cu ea,
e și democrația destinată numai celor
avuți,
un fel de clamare continuă
care nu e de niciun folos celor mulți.

Nici nu știu ce vom face fără niciun drept
cei din justiție sunt independenți, etc.
pot face ce vor și când vor
pot pune alte cuvinte în propoziții
pot schimba și pierde dovezi
ori construi după interes,
cu democrația și dreptatea nu poți face
nimic
cel mult poți deveni o victimă
care își cere să plece din țară.

Visele au devenit ruginite și desuete,
un fel de infatuare desumflată brusc,
o bucurie adusă la plâns târziu.

Când mă îneacă dezamăgirea
și capăt o greutatea-n picioare
de nu mai poate ține pasul drept,
rămân un copac desfrunzit
în iarna vieții geroasă.

FARMECUL POEZIEI EMILIEI DĂNESCU

Elena Buică

Parcurgând paginile volumului „Vocile umbrei”, apărut în 2017, la Editura „Antim Ivireanul” din Râmnicu Vâlcea, printre rânduri m-a urmărit chipul autoarei, Emilia Dănescu, rămas același din timpul când am cunoscut-o. Tonalități diferite i-au învăluit întreaga ființă, dar a rămas aceeași față îndreptată spre soare, același zâmbet cald și plin de cordialitate, ca o promisiune că e gata să se dăruiască dacă am

nevoie, așa cum a făcut-o de atâtea ori. De atunci, cam de zece ani, i-am păstrat un gând curat pentru acea rază de soare care o însoțește și pe care, mai apoi i-am zărit-o și în poeziile sale, chiar dacă uneori se aud și ecouri ale tristeții subterane: „Dă-mi un semn, prietene,/ ori o jumătate de lună./ Hai să-mpărțim în două/ singurătatea,/ într-o zi bună.// Și mai dă-mi un sâmbure/ de speranță,/ să-l sădesc în inima mea.// Poate va-ncolți la primăvară,/ poate va-nflori la vară/ și va rodi în toamna mea/ târzie,/ într-o altă carte/ de poezie.// Pentru tine, prietene!” (Pentru tine, prietene).

Revărsarea caldă și echilibrată a confesiunii din poezia sa, cred că a ținut clipa în loc dilatând-o prin farmecul cuvântului bine temperat. La aceasta, cred că a contribuit și starea de grație numită fericirea personală, născută din fericirea în doi, așa cum își dorește: „Și doi să fim, doar cu iubirea noastră,/ În răsărit și-n asfințit de soare.” (Să fim doi).

Tema dominantă a volumului este iubirea pe care poeta o trăiește din plin în cea de a doua parte a vieții sale. „Poem rugăciune”, cu dedicația „lui Mihai Antonescu” este edificator: „Dacă aș ști să cânt,/ ți-aș cânta./ Dacă aș ști să pictez,/ te-aș picta.// Cum știu doar să scriu,/ uite, îți dăruiesc poemul ăsta, să-ți fie pernă de liniște/ și rugăciune în zi de post,/ să-ți alunge umbrele dimineților/ și ceața din priviri.// Apoi tocmeșc o ceată de îngeri,/ dimpreună cu Dumnezeu,/ să-ți aprindă lumina/ în paginile cărții tale,/ ce stă să se nască.”

În această etapă de viață, prin poezie, Emilia Dănescu trăiește victoria existențială izvorâtă din iubire. Iubirea ei e ca o întoarcere la anii primei tinereți, ca și cum ar dori să o ia de la început, să întoarcă clepsidra vieții, dar, în același timp, se apleacă cu atenție la semnele timpului său. Frumusețea poeziilor sale izvorăște dintr-o voluptate controlată, calmă, stăpânind bine echilibrul interior. Năzuința ei de împlinire prin iubire este ceva de neînlăturat, e o cerință fundamentală a naturii și a destinului omenesc. Iubirea este cea mai pozitivă

stare umană, indiferent de vârstă. Toți aspirăm spre starea de grație numită iubire, dar puțini sunt aceia care o spun atât de frumos ca poeta Emilia Dănescu.

Ea trăiește prin și pentru iubire, acolo se află provizia subtilă a viețuirii sale. Iubirea este volanul vieții sale. Farmecul feminității, delicatețea, tandrețea, spontaneitatea și sinceritatea trăirilor îi sporesc valențele creației.

Deși iubirea este dominantă în acest volum, lăsând impresia că, prin iubire, poeta se renaște în fiecare dimineață, totuși și alte teme își au un spațiu în care pot să respire. Credința își găsește un loc destul de larg, precum în poeziile: „Am strigat”, „Arată-mi, calea, Doamne!”, „Altceva”, chiar și în poezia care face trimiterea la semnificația titlului acestui volum. „Dă-mi putere, Doamne,/ să înfrunt obstacolele,/ să dărâm zidurile,/ să accept dezvăluirea/ neputinței./ Dă-mi curaj, Doamne,/ să înving teama începutului/ de drum.// O să-nvelesc în mânuși /cuvintele de vineri/ Și tăcerile, în străie/ de duminică.// O s-ascult cuminte/ vocile din umbra Ta/ târzie.// Mulțam, Doamne!” (Rugăciune)

Poeziile de inspirație folclorică sunt și ele prezente: „Cântă-mi tu, stejar bătrân,/ Foșnetul să ți-l îngân,/ Dă-mi să beau o apă vie,/ De alean și dor să-mi fie.// Bate clopotul în dungă/ Înspre lacrima-mi nătângă./ Dinspre soarele răsare/ Zborul mierlei în cântare.// Să-mi dai, Doamne, o chilie/ De rugat în veșnicie!” (De alean și rugăciune)

Marea e și ea o temă frecventă. E locul preferat pentru vacanțele petrecute la Neptun. „Și ne-am întors din nou /la malul mării,/ Ne-a-ntâmpinat Neptunul/ cu vedenii.// Și Corbul Gică a venit/ la noi,/ Eram și nu eram, ca altădată,/ doi.// În unghi pe cer vâsleau/ cocorii,/ Umbre cuminiți spre largul/ zării.// Și toate astea le-am trăit/ în doi./ Mereu, aici, rămânem/ noi.” (Mereu, aici)

În multe din poeziile sale, se remarcă știința de a crea atmosferă prin notații ale amănuntului aparent nesemnificativ, dar expresiv în sugestia unui sentiment de evadare, de relaxare, de pace. Emilia Dănescu ne umple spațiul lăuntric cu un fel de vibrație a noului de lângă noi pe care nu l-am luat în seamă. Ea are ochii deschiși către matricea lucrurilor simple, dar care rostesc despre fulgerările lăuntrice, sugerându-ne că și cele bune și cele rele sunt în noi, între noi și pe lângă noi și există pretutindeni, indiferent de locul unde ne aflăm.

Poezia sa calmă, de parcă ar vrea să ne amintească de faptul că frumusețea lucrează încet, dă putere maximă clipei de azi parcă pătrunse de adevărul exprimat de H. G. Wells: „Nu trebuie să permitem ceasului și calendarului să ne împiedice să vedem că fiecare clipă a vieții este un miracol și o taină”. Poeta crede în miracolul vieții, prețuind fiecare clipă, dăruind iubire în lumina blândă a cuvântului.

Poeziile sale sunt de mici dimensiuni, alcătuite din câteva fraze, dar sunt adevărate scânteieri de farmec, turnate în forma ideilor concentrate ale unui „matematician-liric”, făcând trimitere la profesia sa. E cuceritoare această rapiditate a expunerii și spontaneitatea decupării detaliului din noianul lumii înconjurătoare.

Poezia Emiliei Dănescu, încărcată de tandrețe și candoare, de vibrantă emoție, e o binefacere în această lume în care s-a diminuat mult spiritualitatea din viața oamenilor împinși să trăiască într-un prezent neclar, într-o lume extrem de pozitivistă, aproape sălbatic de pragmatică. Expresia poetică și modernitatea poeziei o situează pe autoare printre poeții care vor dăinui în timp.

Carmen Georgeta Popescu

Scrisorile ploii

(fragment de roman)

Carmen Georgeta Popescu

„E ora cinci dimineața. Milena s-a trezit cu senzația inconfundabilă de înstrăinare, dar nu una acută, răscolitoare prin năvala ei, ci mai mult cleioasă. Până și cafeaua i se pare tulbure și fără gust.

Ce s-a întâmplat ieri nu mai poate fi schimbat, iar ceea ce iese la suprafață acum are nevoie de mult spațiu. A deschis fereastra, dar aerul dimineții îi pare despica în mii de așchii inegale. O mână răutăcioasă a împrăștiat nervozitatea peste orașul încă somnoros. Vântul izbește acoperișurile și ridică de la pământ tot ce întâlnește în cale – frunze, hârtii, resturile aruncate la gheana de gunoi. Ce mai, o lume în descompunere! O lume care nu se mai regăsește în nimic și atacă disperată cu tot ce are la îndemână. Nu contează pe cine, fiindcă mai toți oamenii se simt străini în propria lor viață.

Să vină ei după atâția ani și să o roage să-i ierte?... Atât de încrezători, de parcă intoleranța lor ar fi fost o simplă neconcordanță, ceva ce poate fi trecut cu vederea? Și nici măcar nu au făcut-o pentru ea, fiica lor, ci pentru a-și ușura sufletul înainte de moarte. Așa au înțeles că și-l pot salva de la crunta judecată. Greșit! Sufletul e salvat doar de bucurie. Au lăsat părinții ei bucuria să le intre în casă ori să le îndrume dorințele? Nu. Au ales frica și penitența, supunerea și nevoia de a fi considerați cei mai credincioși oameni de pe pământ. Atât de convingși au fost că au

reușit, încât nu au putut-o accepta pe ea, așa cum era, în preajma lor. Iar ieri, auzind că au fost iertați de mult de fiica cea mare, au răsuflat ușurați și s-au grăbit să se întoarcă acasă. Pe chipul lor se citea un singur lucru: făcuseră, încă o dată, ceea ce trebuie. Erau mulțumiți.

Cum să nu simtă Milena greață și amărăciune? N-a putut adormi decât foarte târziu și visele care o însoțeau noapte de noapte cu frumusețea lor, uneori și cu paradoxuri, s-au pierdut. Nu e sigur că le va recupera vreodată, iar părinții ei, când au plecat, nu i-au lăsat un vis, ci o nouă tristețe. Are confirmarea că ei nu au cunoscut-o niciodată.

Căinele din curtea vecinului latră ca un apucat, de parcă vijelia ce s-a stărnit afară nu ar fi de ajuns. Îl aude și nu poate împiedica senzația de frică și răceală. Caută din ochi fotoliul învelit în catifea grena și se așază încet. Are nevoie de moliciunea lui care, de obicei, îi face bine. Acum, nu e sigură că se va întâmpla la fel, pentru că de îmbrățișarea odihnitoare a fotoliului are parte doar de când s-a mutat în acest apartament, doar de când viața ei și-a recuperat numele și căldura.

În noaptea când a încercat să fugă de acasă, Dodo, câinele lor bătrân cu blana maronie, lăsat liber prin curte, s-a năpustit asupra ei. Degeaba i-a spus pe nume și a încercat să-l liniștească. Degeaba și-a ridicat brațul stâng să se apere. Câinele și-a înfipt colții în brațul firav și apoi a

mușcat-o de obraz. Nici el nu a mai cunoscut-o, deși îi aducea, măcar la două zile, câte o felie de parizer, luată pe furiș din frigider și ascunsă în palmă. Îl mângâia și alergau prin curte sau prin grădină. Tot ea avea grijă să-i pună fân sau un țol mai vechi în cușca învechită, când venea iarna. De ce i s-a părut străină și ostilă în acea noapte, n-a putut să înțeleagă niciodată.

Ce a urmat, e greu de povestit. S-a trezit a doua zi cu brațul bandajat și cu o jumătate de față pe care nu o mai simțea. Un pansament uriaș îi acoperea chiar și ochiul. Jumătate din ființa ei dispăruse, cealaltă agoniza pe un pat de spital. Era singură și speriată. În jurul ei, doar străini.”

„– Era o oarecare tensiune între noi, mai mult din cauza tăcerii prelungite, continuă Călin. Eva mă privea și parcă nici nu clipea. A luat o înghițitură din băutura turnată în paharul cu pereții groși, aburiți din cauza cuburilor de gheață ce se mișcaseră odată cu gestul ei de a ridica paharul. Zgomotul acela a îndulcit atmosfera, m-a destins ca o colindă. Când a început să vorbească, am recunoscut-o în totalitate:

– Ce este timpul, Căline? Ce este acela viitor? Uneori, cuiva i-ar mai fi trebuit o secundă sau două de viață ca să poată rosti numele unui trădător, al unui criminal. O secundă în care să fi semnat ori să-și fi pus sigiliul pe un act care să fi salvat nu unul, ci mai mulți oameni. Dar acele secunde nu au mai existat. Pe de

altă parte, altcineva parcă primește un supliment de o secundă sau două, poate o zi sau două, și reușește să semneze ori să-și pună sigiliul pe condamnarea unor nevinovați la o nesfârșită Siberie. Pentru toți și pentru fiecare în parte, viitorul s-a decis în acele două secunde. Poate să prezică cineva un viitor încă nescris? Eu cred că nu. În schimb, poate face o legătură între informațiile pe care le are. Cam așa ceva am făcut eu.

Călin s-a oprit din nou. Părea gârbovit, așa cum stătea la marginea canapelei, cu umerii mult lăsați în jos, istovit de greutatea momentului pe care tocmai îl descrisese.

– Am rămas înțepenit și mut ca manechinul din vitrină. Până s-o cunosc pe Eva, nu m-au interesat asemenea lucruri. E drept însă că mi-era drag să-l ascult pe tata, avea darul de a strecura câte un proverb, o povață, ori de câte ori stăteam de vorbă cu el. Mi le amintesc și acum. Eu nu am excelat în liceu și nici colegii de echipă nu erau altfel, așa că tot ce auzeam de la Eva mi se părea nou și extraordinar. Am îndrăznit, la un moment dat, s-o întreb cum se face că știe atâtea lucruri. Mi-a răspuns, ca de obicei, surprinzător. Cu două versuri scrise de Shakespeare: Horatio, în cer și pe pământ / Sunt multe lucruri care nu-s nici măcar visate.

Rona se îndreaptă de spate și încearcă să arate același interes ca și până atunci:

– Bun. V-ați căsătorit, ați fost fericiți ani de zile. Ce s-a putut întâmpla între voi, de ați ajuns la divorț? Și mai spui că Eva a și plecat din țară...

– Nu s-a întâmplat nimic. Legătura dintre noi nu s-a supus niciodată timpului sau regulilor. Doar clipei.

– Nu mai înțeleg nimic, recunosc Rona și nu-și mai

ascunse nemulțumirea.

Călin era tot mai pierdut printre amintiri:

– Eva era fascinantă. Nu pot uita cum spunea: „Hai să facem dragoste cu lumina aprinsă! E ca și cum am iubi cu ochii deschiși, am vedea clipa ce se naște odată cu tot ce trece de la unul la altul”.

Ecoul acelor cuvinte se năpusti în sufletul Ronei ca o ceată de barbari aprigi și insensibili. Trăise ea așa ceva? Cum e posibil?... Abia îl mai auzea pe Călin.

– Am fost fericiți, nimic nu va șterge ce am câștigat cât am fost împreună. Dincolo de filosofie, dincolo de înlănțuiri și gesturi mărunte, pe care oamenii le repetă de multe ori până la plictiseală, între noi a fost viață trăită complet. A vrut să plece și eu am înțeles-o. Avea nevoie de o confirmare pentru ceea ce crede cu tărie, ce mi-a spus înainte de a ne căsători: fiecare om întâlnit îți spune ceva despre tine. Așa te poți cunoaște mai bine, mai mult...

– Și iubirea voastră, fericirea cu care te lauzi? izbucni Rona, înfuriată. Ele nu au mai contat? Ce fel de iubire e aceea care acceptă atât de senină o despărțire?

– Una care transformă și bucură...

– V-ați jucat! Nu a fost ceva serios între voi, ceva care să dureze până când...

– Până moartea ne va despărți?

Călin a ridicat un pic tonul, mai mult ca o răbufnire ce-l privea pe el, nu ca răspuns la întrebare. De aceea continuă imediat cu explicațiile:

– Uită-te în jurul tău și spune-mi: câte cupluri vezi la fel de fericite cum am fost eu și Eva?”

„– Aniela e minunată, o să te convingi și tu! a spus Eva, strângându-le în brațe pe amândouă. E nevăzătoare, dar vede mai bine decât noi, pătrunde în sufletul omului ca o rază de soare.

Milena nu știa ce să mai spună. Zâmbea întruna și se uita când la una, când la alta, când la apa din spatele lor. Aniela inspira vântul și-l ținea aproape de inima ei, cu palmele puse una peste alta.

– Aici e o liniște verde... a spus ea, dându-și capul pe spate.

Și-a întins mâinile spre pădurea care îi înconjura, spre lacul ce se pierdea în propria lui frumusețe, ca o statuie de marmură albă în mijlocul unei superbe grădini. Nimeni nu se mira de vorbele ei, fiindcă simțeau același lucru. Doar Milena o privea aproape hipnotizată. Ce erau micile ei necazuri, în comparație cu situația Aniela? Câte motive mai avea să se teamă? Eva, cu privirea limpede și cu nelipsitul zâmbet pe buze, le-a spus gânditoare:

– De aproape, locul acesta ne copleșește cu înălțimea arborilor; cu adâncimea doar bănuită a lacului și cu simplitatea perfectă în care simțim că am putea trăi, că am vrea să trăim. De sus, toate la un loc seamănă cu o saltea verde-albăstrie și plutitoare pe care îți vine să te întinzi și să meditezi, apoi să privești în jos și să spui: aici am iubit, acolo m-am temut de grămada de nori ce închidea orizontul, aici am râs, dincolo am ținut la piept disperarea!... Nu putem vorbi decât la timpul trecut, doar atât ni se pare cunoscut, și indiferent ce ne-am imagina sau am dori pentru viitor, suntem deasupra timpului. Suntem în prezent și numai asta contează. Altfel spus, extremele se reunesc și ceea ce trăim este amestecul amintirilor și proiecțiilor noastre spre viitor. Nimic nu e nou, doar felul cum le simțim se schimbă, chiar și de la o clipă la alta. Dar schimbarea e foarte bună, să nu ne temem niciodată de ea! Fiindcă noi nu putem fi decât ceea ce simțim...”

LECTURI SUBIECTIVE - „O SCRISOARE PIERDUTĂ” DE ION LUCA CARAGIALE

Lucia Elena Locușteanu

Demonstrați – pe baza subiectului comediei „O scrisoare pierdută” de Ion Luca Caragiale – că piesa dezvăluie mecanismul unei farse electorale, datorită absenței responsabilității civice din conștiința clasei politice românești de la sfârșitul secolului al XIX-lea!

„Caragiale manifestă o pasiune a observației pentru care nu se poate găsi nici un alt exemplu asemănător. Întinsa și variata lui experiență s-a revărsat în întregime în opera sa. Nu va fi posibil să se scrie istoria socială a veacului nostru, (...), fără o continuă referință la opera lui. (...).

Caragiale este un observator lucid și exact, dar materialul observațiilor sale nu rămâne niciodată în stare de pulbere infinitesimală, ci se adună în viziunile unor caractere tipice.

Realismul tipic este formula lui artistică.”

Tudor Vianu

„Blestemată politică! Un moment să n-ai pace!”

„pentru că de la partidul întreg atârnă binele țării și de la binele țării atârnă binele nostru...”

„Într-o soțietate”(…) „unde nu e moral, acolo e corupție și o soțietate fără prințipuri, va să zică că nu le are”; „Ce soțietate!”; „enteresul și iar enteresul!”

Când criticul Titu Maiorescu afirma despre comediiile lui Ion Luca Caragiale că „pun pe scenă câteva tipuri din viața noastră socială de astăzi și le dezvoltă cu semnele lor caracteristice, cu deprinderile lor, cu expresiile lor, cu tot aparatul înfățișării lor în situațiile anume alese de autor, sublinia perenitatea unică a operei, perenitate dată de universalitatea situațiilor prezentate, de tipicitatea personajelor, cât și de calitatea comicului”.

Vechi observator și bun cunoscător al moravurilor publice de la noi, Caragiale a pătruns până în miez nesinceritatea sistemului electoral și neadevărul naivei formule curente: democrația este triumful meritului. El știa că triumful nu este al celui mai bine înarmat în luptă, prin excelență, neloială, pentru obținerea mandatului, care deschidea arivistului căile îmbogățirii și ale ascensiunii politice.

De aceea, poate, Ion Luca Caragiale (1852 – 1912) – scriitor al perioadei marilor clasici – își alege ca specie literară farsa / farse, (subst.de. genul feminin, 1. Comedie cu conținut ușor, în care comical provine, în primul rând, din vorbe de spirit și situații amuzante, uneori burlești, nu din studiul aprofundat al caracterelor; 2. Faptul de a păcăli pe cineva cu scopul de a se amuza; mijlocul folosit în acest scop fiind: păcăleala, festa.”***

Cele două sensuri ale termenului se regăsesc în comedia de moravuri și caractere - „O scrisoare pierdută” de Ion Luca Caragiale, dar și în celelalte comedii: „O noapte furtunoasă”, „Conul Leonida față cu reacțiunea” și în farsa „D-ale carnavalului”

Comedia (gr. komos = sărbătoare închinată lui Dionisos și ode = cântec; fr. comedie, lat. comoedia) este o

specie a genului dramatic, în proză sau în versuri, care înfățișează / prezintă întâmplări hazlii, cu personaje ridiculizate, antrenate într-un conflict derizoriu, cu un final fericit și un sens moralizator. Comedia transpune în formă dramatică categoria estetică a comicului. În comedie, conflictul este superficial și se rezolvă prin împăcarea tuturor personajelor, ducând astfel la un deznodământ fericit. Personajele sunt, de obicei, ființe mediocre ce întruchiează defecte morale, neimplicându-se niciodată în conflict cu toată ființa lor. Ele sunt o expresie

A contrastului aparentă – esență, iar motivele pentru care se înfruntă nu sunt valori autentice. În comediiile de intrigă, înlănțuirea complicată a faptelor, dar și ridicolul situațiilor prezentate, provoacă râsul. În comediiile de moravuri râsul e provocat de felul în care sunt zugrăvite satiric diverse moravuri. În timp ce în comediiile de caracter sunt satirizate diverse tipuri umane sau sociale: avarul, fanfaronul, ipocritul, demagogul, șantajistul, etc.

În secolul al XIX-lea, apare în literatura română comedia sub forma farsei și a vodevilului, evoluând spre comedia de moravuri și de caracter. Premiera comediei de moravuri și de caracter „O scrisoare pierdută” de Ion Luca Caragiale din ziua de marți, 13 noiembrie 1884, pe scena Teatrului Național din București, a fost un adevărat triumf.

Capodoperă a dramaturgiei românești, înscrisă pe o orbită universală, tradusă și jucată pe meridianele lumii, comedia „O scrisoare pierdută” dezvăluie mecanismul unei farse electorale, datorită absenței responsabilității civice din conștiința clasei politice românești. În spatele programelor și

al luptelor de „idei”, burghezia liberală, surprinsă de autor de la posturile de observație ale propriei prese, ca girant responsabil, corector, secretar de redacție la ziarul „Timpul”, Caragiale ducea, în fond, o bătălie cu substrat economic și politic.

Comedie în patru acte, piesa satirizează întregul nostru sistem politic, politicianismul claselor dominante cu cinismul metodelor electorale și cu nesinceritatea vieții publice, sintetizate magistral într-o replică a lui Zaharia Trahanache: „A! ce coruptă soțietate!... Nu mai e moral, nu mai sunt prințipuri, nu mai e nimic: enteresul și iar enteresul... (...) unde nu e moral, acolo e corupție, și o soțietate fără prințipuri, va să zică că nu le are!”.

Comedia are ca temă viața politică și de familie a „înaltei” societăți române în penultima decadă a secolului al XIX-lea. Conflictul se poartă în jurul farsei alegerilor de deputați pentru Cameră, crescând în intensitate, antrenând în jurul lui întreaga acțiune ce se desfășoară pe două planuri: social și familial.

Acțiunea se petrece „în capitala unui județ de munte, în zilele noastre”, respectiv în 1883 – 1884. Suntem în ajunul alegerilor pentru „Camera de Revizuire a Constituției, inițiate de Partidul Liberal, aflat la putere. Opoziția conservatoare nu exista. În sânul guvernamentalelor apar disensiuni. Partidul este practic scindat prin existența unei „fracțiuni” independente în frunte cu demagogul politic avocatul Nae Cațavencu, Director și proprietar al ziarului „Răcnetul Carpaților” și președinte – fondator al Societății Enciclopedice – Cooperative „Aurora Economică Română”. În jurul lui gravitează „dascălimea” locală, reprezentată prin simbolic numiții Ionescu și Popescu, institutori, ziariști, cooperatori.

Ștefan Tipătescu, prefectul județului, un mai vechi trimis de la „centru”, este un bun organizator, care a captat „încrederea absolută” a șefului local, a bătrânului „Babachi” – Zaharia Trahanache – mare „proprietar”, „Președintele Comitetului Permanent, al

Comitetului Electoral, al Comitetului Școlar, al Comitetului Agricol și al altor comitete și comiții”.

Ștefan Tipătescu este amantul celei de a doua soții a lui Zaharia, deși se consideră prieten al acestuia. Cei doi conduc județul în interes personal și vor să-l propună candidat pe Farfuridi – tipul prostiei, imbecilității, care vrea din „două una, (...)”, ori să se revizuiască, primesc! Dar să nu se schimbe nimic; ori să nu se revizuiască, primesc! Dar atunci să se schimbe pe ici pe acolo, și anume în punctele... esențiale.”.

Cațavencu dorește să obțină el candidatura și atunci amenință „șantajându-l pe prefect cu

publicarea „scrisorii de amor”, adresată de Ștefan amantei lui - Zoe Trahanache, scrisoare pierdută de aceasta, găsită de Cetățeanul Turmentat și furată / subtilizată acestuia de Nae. De teamă de a nu fi compromisă – prin publicarea scrisorii de amor în ziarul „Răcnetul Carpaților”, Zoe care e „mâna care dă mandatul” obține de la Trahanache și Tipătescu promisiunea susținerii candidaturii lui Cațavencu, imperativ convingându-i că: „Trebuie să alegem pe Cațavencu – demagogul politic, lipsit de scrupule care se autocaracterizează drept „gogoman”: „vreau ceea ce merit în orașul acesta de gogomani, unde sunt cel dintâi.... între frunțașii politici.” Se autocaracterizează și prin discursul său demagogic, subliniindu-și o nota definitorie a caracterului său – falsul patriotism și

nu numai: „Ca orice român, ca orice fiu al țării sale... în aceste momente solemne (de-abia se mai stăpânește) ... mă gândesc ... la țărișoara mea (plânsul l-a biruit de tot...) la România (plânge: aplauze în grup)... la fericirea ei!... (același joc de amândouă părțile) la progresul ei!... (asemenea crescendo) la viitorul ei! (Plâns în hohote. Aplauze zguduitoare.) (...) „Soțietatea noastră are de scop să încurajeze industria română” care „e admirabilă, e sublimă, putem zice, dar lipsește cu desăvârșire. Soțietatea noastră dar, noi, ce aclamăm? Noi aclamăm munca, travaliu, care nu se face deloc în țara noastră!”

Cațavencu vrea în schimbul „Scrisorii” „mandatul de deputat, iată ce vreau: nimic altceva! nimic! nimic! (După o pauză, cu insinuare caldă și crescândă:) Mi se cuvine!... Te rog!... Nu mă combate... Susține-mă... Alege-mă. Poimâne, în momentul când voi fi proclamat cu majoritatea cerută... în momentul acela vei avea scrisoarea (cu multă căldură) ... pe onoarea mea!” De la „centru”, vine însă o „depeșă fe – fe urgentă”: „Cu orice preț, dar cu orice preț, colegiul d – voastră al II-lea trebuie să-l aleagă pe d. Agamemnon Dandanache.(...) Se face din aceasta pentru d-voastră o înaltă și ultimă chestie de încredere...!” Când disperarea planează, Trahanache găsește și el salvarea tot în „alt șantaj”. Descoperă o poliță falsificată de Cațavencu – o nouă „latură a caracterului” omului politic, apărător al „onestității”, ambii lipsiți de conștiință și responsabilitate civică. Farsa alegerilor e conturată magistral în Actul al III-lea, act ce reprezintă și punctul culminant al comediei, când, după anunțarea numelui 4. candidatului trimis de la centru, se produce acea încăierare în care „arma de șantaj – scrisoarea”, subtilizată de la Cetățeanul Turmentat și ascunsă-n căptușeala pălăriei, este pierdută de Cațavencu o dată cu pălăria, situație ce dă alt curs evenimentelor.

Pălăria este găsită de Cetățeanul Turmentat, simbolul al Alegătorului dezorientat: „Să-mi spui d-ta, pentru

cine votez. Iaca, mai e un sfert de ceas și se închide alegerea... Eu... pentru cine votez?...” și care onest înapoiază „scrisoarea pierdută” „andrisantului”: Eu până să nu intru în politică, cum am zice, am fost împărțitor... la poștie... mă cunoaște conul Zaharia!” (...) Și d-atunci, care va să zică, eu dau scrisoarea după adresă. (...) dacă găsesc andrisantul, i-o dau andrisantului...”

În jocul murdar, lipsit de responsabilitatea conștiinței civice, de fapt, în prezența unei conștiințe modelată de „enteresele” particulare ale celor ce dețin puterea politică, un rol important îl are Ghiță Pristanda – polițaiul orașului, a cărui caracterizare directă sintetizatoare i-o face Cațavencu când afirmă că: „Într-un stat constituțional un polițai nu e nici mai mult, nici mai puțin decât on instrument!”, intră în farsa alegerilor cunoscându-și bine interesele „Ghiță, Ghiță, pupă-l în bot și-i papă tot, că sătulul nu crede la ăl flământ...” dar și rolul său ca polițai al orașului care e nevoit să-i „slujească” pe cei la putere: „Coane Zahario, dă-i zor! Trebuie să-l lucrăm pe onorabilul, pe d. Nae Cațavencu, ordinul lui conul Fănică... Sunt la ușă, când oi tuși de trei ori, d-ta proclamă catindatul și ieși pe porțiță... și pe urmă-i treaba mea...”

Absența responsabilității civice din conștiința clasei politice, reprezentă la toate palierele responsabile de bunul mers al alegerilor, se reflectă magistral și în felul în care își obține candidatura „onorabilul”, „venerabilul Gagamiță” Dandanache, candidat sosit de la centru și care-și dezvoltă strategia „politică” asemănătoare cu cea a lui Cațavencu, dar cu mult mai perfidă, deoarece reține „Scrisoarea” „furată” / sustrasă din buzunarul pardesiului uitat la el, pe cuier, de un amic / prieten „becher”, „Scrisoare” compromițătoare de amor, pe care n-o înapoiază fiindu-i necesară „ca armă de șantaj” în viitoarele alegeri: „Cum (...) să nu m-aleg, puicușorule, nu merdeza...” (...) „familia mea de la patruzsopt (coborând către public), și eu, în toate Camerele, cu toate partidele, ca românul imparțial... și să rămâi fără coledzi!” (...) „Găsește-mi,

mă-nțeledzi, un ciledzi, ori dau scrisoarea la „Războiul...” De colea până colea...gări-mâr... a5. trebuit, conia mea, să țedeze, și tranc! depesa aiți, neicursorule...” (...) „Aminteri dacă nu-mi dădea în gând asta, nu m-aledzeam.” (...)

Scrisoarea de amor, în cazul lui Dandanache, rămâne armă de șantaj și pentru viitoarele alegeri: „Cum se poate, conia mea, s-o dau înapoi? S-ar putea să fac așa prostie? Mai trebuie s-aldata... La un caz iar... pac” la Războiul.” Dandanache se dovedește a fi „mai prost decât Farfuridi și mai canalie decât Cațavencu”. Suntem doar într-o operă realistă, când conflictul dintre două personaje se stinge prin câștigul celui de al treilea, mai perfid decât cele ce se înfruntă...

Farsa alegerilor continuă într-o atmosferă de mascaradă. Scandalul care plana asupra lui Zoe este evitat printr-un nou șantaj. De data aceasta, cel șantajat este Cațavencu care e de acord să conducă manifestația în cinstea noului ales ca să scape de urmările nefaste ale poliței falsificate, având certitudinea că șansele viitoare nu-i vor fi potrivnice, nici închise sau epuizate...

Semnificativ pentru farsa electorală datorată corupției, dar în special a absenței responsabilității civice din conștiința clasei politice e ridicolul deznodământului sintetizat în replica lui Pristanda: „Curat constituțional! Muzica! Muzica!”. Replica imortalizează – prin limbaj – o lume care alunecă în derizoriu, o lume coruptă care-și dezvoltă perfidia și necinstea mecanismelor electorale datorate absenței responsabilității civice, deoarece pe prim plan stau interesele personale și nu ale țării, notă definitorie imortalizată în câteva din replicile lui Trahanache: „Nu vezi cum e lumea noastră? Într-o soțietate fără moral și fără prințip (...) trebuie să ai și puținică diplomație!”... „unde nu e moral, acolo e corupție și o soțietate fără prințipuri, va să zică că nu le are! „A! ce coruptă soțietate!... Nu mai e moral, nu mai sunt prințipuri, nu mai e nimic: enteresul și iar enteresul.”

Piesa „O scrisoare pierdută” de Ion

Luca Caragiale se încadrează în genul dramatic ca o comedie de moravuri și de caractere, ce dezvoltă mecanismul unei farse electorale, datorate absenței responsabilității civice a clasei politice conducătoare / la putere. Se încadrează în genul dramatic, fiind ca specie o comedie deoarece întrunește trăsăturile specifice genului și speciei: textul e scris pentru a fi reprezentat pe scenă; sunt prezente indicațiile de regie / scenice / didascalii: privind decorul, aspectul vestimentar al personajelor, mișcările lor scenice, gesturile, tonalitatea și ineditul limbajului cu putere de generalizare, etc. Modul de expunere este dialogul împletit cu monologul dramatic. Personajele dau viață acțiunii concentrată în jurul unui conflict dramatic, iar categoria estetică predominantă este a comicului de caractere, de moravuri, de situație, onomastică și limbaj, pe care dramaturgul le desăvârșește.

Capodoperă a genului - „O scrisoare pierdută” de Ion Luca Caragiale - aparține realismului clasic, dar, în același timp, este receptată ca o operă ce afirmă modernitatea și actualitatea atât a operei, cât și a autorului ei, deoarece așa cum afirmă Valeriu Cristea în „Satiră și viziune”: „Caragiale pornește în opera sa (...) de la această societate, de la această epocă, dar nu le reproduce, nu le oglindește, nu le copiază în sensul realismului fotografic și nici măcar nu le reflectă în sensul realismului tradițional. Caragiale creează o viziune a acestor realități, căpătând sugestia lor cea mai adâncă. O viziune caricaturală, grotescă” **, o farsă voită cu putere de generalizare, valabilă, din păcate, și astăzi...

* Tudor Vianu - „I. L. Caragiale” în „Istoria literaturii Române Moderne” de Vl. Streinu, Lit. Vianu, 1944;

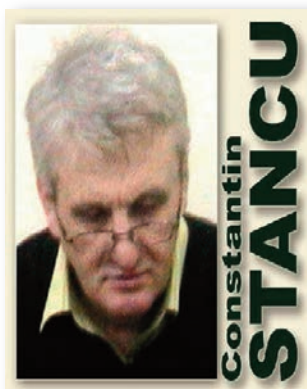
** Valeriu Cristea, „Satiră și viziune”, în „Liant literare”, 1977, p. 39 -42;

*** „DEX”, 1975, p. 324;

**** I. L. Caragiale - „O scrisoare pierdută”, Editura Fundației Culturale Române, București, 1996

DOINELE MELE, de ADRIAN BOTEZ

Constantin Stancu

Adrian Botez este un poet incomod și original. Scrie poezie de multă vreme, a publicat numeroase volume dense, cu mesaj. Poezia este un mod de viață, un loc unde el pune în lumină o viziune proprie.

În cartea *Doinele mele**, apărută la Editura Rafet, în anul 2019, el își așează cuvintele în palma cititorului, lămurind o bună parte din tot ce petrece cu fiecare, cu tot ce se întâmplă în lume. Viziunea este una de ansamblu, poezia aducând tușele necesare, pentru a evidenția căderea istoriei în superficialitate, durerea schimbării de la o epocă la alta, loviturile primite de mintea omului, în plină mișcare, pe trecerea de pietoni. El lansează și un avertisment, teama de un final incomod a lumii este persistentă. Căderea se simte în ființa omului, o boală devine viața trăită într-un stil aleatoriu.

Volumul este structurat pe mai multe nivele, autorul fiind atent la mesajul general al cărții:

1. Doinele mele;
2. Lume, lume;
3. Poeților doinei, în veșnicie;
4. Epilog.

La finalul cărții, avem o scurtă biobibliografie a poetului, o personalitate complexă și dedicată a literaturii de azi, cu un titlu expresiv: Cine este Adrian Botez?

Răspunsul vine, în principal, din lectura poemelor prezente.

Titlul volumului este deschis, autorul face trimitere la influențele folclorului asupra poeziei sale, la sinceritate, la totala deschidere față de problemele spirituale ale cititorului și ale lumii. Partea spirituală domină poezia, un dor special, după o lume pierdută, mătură cuvintele cu o iubire secretă, după un Dumnezeu depărtat. O revoltă față de căderea în ruină a lumii, o reacție de suprasaturație față de acțiunea demonică, din viața

oamenilor. O lume otrăvită de superficialitate, de diletantism, de lipsa de cultură - se relevă din conținutul poemelor. Pe de altă parte, cultura poetului, un cărturar de ținută, cu proiecte proprii, cu dedicare pentru actul artistic, răzbate din volum. El nu se joacă de-a poezia, mesajul are ceva din soliditatea unui demers religios. Misticul are un loc aparte, versurile fiind potențate de marile mituri ale lumii, de legendele valahe bine structurate, de tainele creștine. Suferința domină cunoașterea, iubirea, revolta, cântecul de jale.

Valorile spirituale domină peisajul poemelor, un romantism bine modelat de un realism dur și un existențialism elegant fac, din fiecare poem, un ȚIPĂT. Lumea se mișcă într-un amurg temperat, un cântec de jale atinge ființele, există o poartă a luminii, ceva de demult și de departe, care bântuie totul.

Lumea este în evidentă cădere, resturile otrăvesc totul, până la stele, universul pare că nu se mai susține, este un frig universal, o toamnă întârziată în poeme - ...și, iată, GHILOTINA, în toiul zăpezilor. Semnul revoltei celui integru în fața minciunii, a ipocriziei, a luării în posesie a întregii istorii, de către omul căzut.

Pentru Adrian Botez, Poetul este personajul vremurilor, el comunică, asemenea profeților, în vârful picioarelor... - ...lumea se blochează, în indivizi care nu mai ajung maturi. Personajul este Bătrânul poet tânăr (titlul unui poem)...

Umbrele pun în evidență epilogul, unul al sfârșitului de lume, prezis de profeți, de gânditorii de toate religiile, de oamenii de știință. Este un secret care stă în spatele sărbătorilor, poetul exclamă disperat: Ce lume ticăloasă oamenii-și făcură! Și, totuși - mai supraviețuiește PATRIA, locul unde există saltul spre Hristos, spre arhetipul integru, neatins de mizeria lumii. Moartea este învinsă de cântec, de armonie, de starea de grație.

În unele poeme, Adrian Botez folosește cuvinte luate din activitățile zilnice, din revoltele curente, din tristețile provinciale. El le integrează în corpul acestora, ca anticorpi meniți să apere FRUMOSUL, după un stil care îi este inconfundabil. Se recunoaște modul de a scrie al Poetului, îngrâncenarea și indignarea, suferința, așa cum am arătat mai sus.

Un poem dens, reprezentativ pentru viața artistului, este bine pus în pagină: „bagajele vieții mi le duce/ altcineva – înainte: eu/ rămân într-un/ clarobscur odihnitor/ liniștitor - și privesc din/ urmă – complet detașat – cum niște/ bagaje – ale/ unei vieți – înaintează/ singure – spre o calmă/ autoiertătoare lumină...” (Bagajele vieții, p.44). Poemul acesta condensează în el credințele poetului, grafia lui este modernă, eliberată de rigorile normelor literare obișnuite, deschisă mesajului spre absolut.

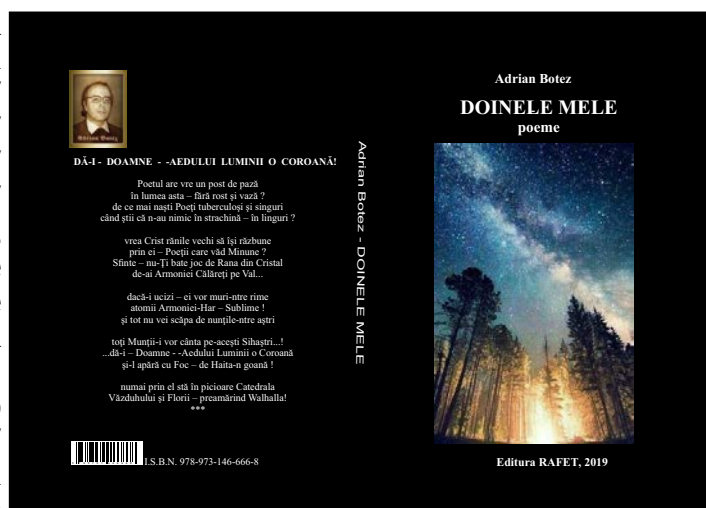
Absolutul, iată, îl urmărește pe Poet, exercită o atracție puternică: „e frig – cuțitele se-ascut în viciu/ și singuri înjunghia-ne-vom pe-altare/ e frig - și Dumnezeu de serviciu/ s-a îmbrăcat în raze solitare” (Frig zelos, p. 48).

Atmosfera este creionată cu tușe groase, evidente: „...e o înserare/ perpetuă – înserare/ grea și/ firosos gânditoare – ca niște/ turme de bolovani – întorși/ pe dos...” (E o înserare perpetuă, p. 58). Chiar Dumnezeu se revoltă în sine, entropia divină se descoperă poetului. Aceste teme au marcat poezia lui Bacovia, bine analizată de critica literară. La fel, poetul Aurel Pantea reia temele în cărțile sale. Titlurile lor sunt expresive: Negru pe negru, Nimicitorul, O înserare nepământească. La Adrian Botez, putem observa rădăcinile crezurilor valahe, influența folclorului, ideile care au marcat evul mediu, preocupat de o viitoare globalizare prin religie (Cabala Nebunilor; Nălucirile abatelui Bernardo; Ion - Patria mea etc).

Marile mesaje se comunică în stări dureros de reale: „acum e liniște de/ catedrală – printre/ moleculele din sânge –mereu/ învrăjbite – ale staturii mele de/ ceas” (Comunicate celeste în vârful picioarelor, p. 77). Epica poemelor este escatologică, totul se petrece într-un timp stabilit de Creator, un timp ieșit de sub controlul oamenilor: „cu un ceas după/ Sfârșitul Lumii” (p. 78).

Poetul, ca personaj în dinamica istoriei, are Chivără de Poet, cu o privire de sus asupra cosmosului. Nimeni nu privește în ochi FULGERUL! Poetul, asemenea soldatului, are coiful armatei divine, mintea îi este apărută, el se simte sub vraja luptelor spirituale, peste zări alpine, peste zări marine... Este imaginea preluată din valorile vechii lumi, a celor chemați.

Imaginea morții dezvăluie echilibrul între viu și absență, între albastru și neant. Cităm: „te rezemi – cu spinarea – de un/ oarecare copac din pădure – vertical – dar/ imemorial – asasinat de toamnă: pentru tine – însă/ acel copac fără viață – e-un/ altar – o întreagă/ religie (falsificată – firește – de/ teoriile tale): te simți nevinovat ca un/ prunc - și vinovat ca

un diavol – în/ același timp/ întomnat” (Moartea – superb inumană, p. 82).

De reținut grafia poemului, versurile frânte de o forță irațional de rațională, linioare care leagă ideile, în timp ce cuvintele sunt limitate - totul exprimă un zbucium, o frământare care răscolește ființa. Este tehnica poetului de a lansa ȚIPĂȚUL, semnul artistului aflat pe un pod între două lumi. El nu cerșește, el dăruiește, simte semințele cum mișcă între aceste lumi, nu există sfârșit, e doar o treaptă, viața are regulile ei, care se perfecționează, pentru că: „lumină ce-i tot mai crină/ scris și lacrimă ce-alină/ nu vorbi – numai privește/ sufletul tău povestește” (Drum spre lir, p. 106).

Cititorul inițiat va descoperi o lume în mișcare, o lume complexă, rădăcinile venite din folclor sunt evidente, mesajul bazat pe cunoaștere exhaustivă, tonurile de doină și imprecăție dau o lumină specială Cărții. Sunt exerciții, rugăciuni și chemări asupra fanteziei, un jurnal al unui prizonier al cărților, ruptă din Cartea Eternă. El se revoltă scriind, se eliberează prin iluziile asupra adevărului brut. Martorii invocați de poet sunt munții, natura, apele, zăpezile atinse de ghilotinele istoriei.

El exclamă cu pasiune: „în amurg adânc de seară/ sihăstriți – hulubii cântă/ dar nu-i văd – pe drum de ceară/ cântul mistic mă-nveșmântă/ pășesc lin – ca împărații/ prin mulțimea de tăceri:/ am fost vis al unei Grații/ în grădina unei veri...” (În amurg adânc de seară, p. 10).

Poetul poate avea un loc în Raiul promis, chiar pe un drum de ceară...

*Adrian Botez, Doinele mele (poeme), 142 pagini, Râmnicu Sărat: Editura Rafet, 2019; coperta I: Peisaj de iarnă, la munte. O carte dedicată soției, Elena; carte sponsorizată de Iustinian Botez, fratele autorului.

CEARTĂ ȘI ÎMPĂCARE

Adrian SCRIMINȚ

Ciudat pământ, când trăiești în el îl sudui de-l iau dracii și când ești departe de el îți e dor. Nu trebuie s-o experimentați, că am făcut-o eu. L-am părăsit ca traficant de coca cola. Vigilenții de la graniță nu m-au crezut pe cuvânt și atunci a trebuit să improvizez. „Mă băiete - îmi spuneau dumnealor - tu mergi în Italia, prea fain ești îmbrăcat!...” Am fost returnat în patria mamă. Mi-am luat de toți banii cutii de coca cola, căci așa mă sfătuiseră persoanele umblate din autocar, mi-am pus o cravată peste un tricou, peste tricou un sacou, și mi-am pus apoi toți pantalonii pe care îi aveam pe dedesubtul pantalonului de stofă. Să nu vă mai spun de adidașii albi din picioare. Ca să par mai convingător mi-am ciufulit părul și mi-am luat o atitudine cât mai buimac posibilă. Grănicerii sârbi se uitau la mine perplexi. „Mă duc la Vrsak să vând marfă! Sunt student și nu am bani să îmi continui facultatea...” - le explicam, văzându-i cam încurcați atunci când îmi scotoceau valizele burdușite cu cărți. Deghizarea asta a mea i-a făcut chiar să mă scutească de vamă.

După mai multe emoții și controale polițienești, m-am văzut în sfârșit balerin într-unul din cele mai moderne teatre ale fostei Yugoslavii. Primirea pe acel pământ mi-a fost dată pe măsură: viitorii mei colegi nu mai văzuseră niciodată un dansator atât de schilod. Degeaba le explicam eu că eram venit dintr-o altă lume, că proveneam dintr-o epocă de aur și împliniri mărețe, că îmi pierdusem toți dinții datorită acelor timpuri și că aveam lordoze și alte boli cronice ale oaselor, că făcusem cunoștințe acute cu foametea; că

tot nu le puteam volatiza indignarea. Nu au stat prea mult pe gânduri și m-au trimis cu forța la tras de fiare. Cu timpul m-am înzdrăvenit. Am înaintat rapid și în rang, de la balerin de ansamblu cum venisem din România, m-au avansat rapid la solist trei, când le-am câștigat o diplomă la un festival internațional de balet m-au făcut solist doi, un fel de a sări de la gradul de sergent la cel de căpitan și apoi la cel de maior... Și uite așa am devenit și fruntaș la oraș.

Glasul pământului natal mă chema, îmi era dor și de părinți, și de cei patru frați ai mei. Când am ajuns acasă, în concediu, taică-meu nu mai putea de bucurie. Din banii care i-am dat și-a luat mobilă în bucătărie. „Că la voi vin fetele, mie mi-a trecut veacul!” O descărca încet din camion, cu intenție, ca să îl vadă toți vecinii. „Doar o dată îmi vine feciorul din străinătăți, ce dracu’!...”

Vremuri grele pe la noi. Reîntors la datorie, în Serbia. Ca să nu mă mai cheme pământul părăsit, mi-am cumpărat o antenă parabolică și mă simțeam ca acasă. Ca să mă apropiu și mai abitir de ai mei mi-am contactat și ambasada. S-au bucurat foarte mult. Nu mai avuseră onoarea să fie contactați de un balerin. Îmi explicau că le-am mai descrescit frunțile, că în general atunci când erau sunați de ai noștri, li se cereau să intervină cu promptitudine atunci când li se confiscă marfurile de la piață...

Gălăgios popor, vesel și rusofil. Dar cât de iubitori erau ei pentru colegii mei ruși, pe atât eram eu în fruntea petrecerilor lor, ca invitat principal. Și salariul era mare, pentru vârsta mea chiar mai mult decât satisfăcător. De când îmi părăsisem țara, chipurile pentru reprezentarea ei pe alte meleaguri, nu îmi mai aminteam ce era foamea și nici nu mai aveam vise cu festinuri mărețe...

Într-o zi, o vecină mi-a împărțit o veste care mi-a schimbat puțin direcția vieții: „Dacă vine războiul peste noi ce ne facem? Dumneavoastră mai rămâneți aici?” Am ridicat cam mult prea nepăsător din umeri: „Stați liniștită că nu va fi nici un război!” A doua zi s-au cam răstit colegii la mine. Nu neapărat sârbii cât mai ales rușii. „Ce mama dracului vă trebuie vouă NATO? Vreți să trimiteți și avioane?! Aveți de gând să nu mai aveți cu ce zbura?” Am sunat de urgență la ambasadă și m-au liniștit. „Se duc negocieri, nu va fi niciun război!”

Spuneți-le rușilor să bea câțiva litri de votcă și să se calmeze!" Le-am transmis mesajul ambasadei. Râdeau. „Dacă rusul bea votcă nu se mai calmează, se enervează și mai abitur!!!”

Peste câteva zile am fost chemați toți străinii în cancelaria de balet a directoarei. „Va fi război - ni s-a spus. Dacă vă decideți să rămâneți veți fi protejați și tratați ca și cum ați fi de ai noștri!” Am mai rămas doar eu - om de onoare și în toial sezonului, în luna martie nu se prea făceau pe nicăieri angajări; și doi prieteni de ai mei, ruși, alcoolici.

Când a căzut prima bombă, într-o cazarmă militară, eram singurul locatar dintr-un bloc de zece etaje care își făcea cartofi prăjiți. Restul oamenilor cu scaun la cap se retrăseseră prin buncărele antiatomice. Mă gândeam că nu mi-o veni neapărat mie sorocul. Ne-au tăbăcit americanii timp de trei luni numai din aer, de pe vapoare și din submarine. La al doilea tomahawk, explodat pe la orele patru dimineața într-un pod metalic romantic, construit pe vremurile celui de-al doilea război mondial de prizonierii germani, cei doi ruși alcoolici și-au văzut de treburile lor și s-au retras acasă. Am rămas singurul străin pe teritoriile lor. Nu eram unul oarecare, ci... un apartenent la NATO. În timpul războiului am asistat la cele mai reușite petreceri la care am luat parte vreodată. Destul de multe. „Dacă murim, măcar să murim sârbește” - îmi explicau prietenii care mă invitaseră. De explozii ce să vă spun? Nenumărate. Pe cele din avion le mai suportai, dar cele trimise de pe submarine îți asurzeau urechile. Am fost martor în direct la bombardarea unui pod. Am văzut totul de la o depărtare de un kilometru, de sus, de la etajul nouă de unde locuiam. Două tomahawkuri au despicat Podul Prieteniei în două. Acolo au murit și oameni, au căzut cu mașinile în Dunăre. Cum nu aveam familie, am considerat toate acestea ca pe o mare aventură a vieții...

Nu mă asemănam cu sârbii. Pe cap purtam eșarfe și pe corp tot felul de acesorii: de la ceasuri sofisticate, cămăși de firmă și curele cu cataramele ciudate. M-a remarcat ușor poliția militară. M-au întovărășit până acasă și mi-au pus sute de întrebări: ce am căutat în Germania cu o săptămână înainte de începerea bombardamentelor (fusesem la o audiție), ce făceam cu atâtea dicționare (eram poliglot, vorbea cinci limbi străine), de unde aveam atâtea adrese din străinătate pe notes (doar eram balerin, și nu voiam ca să mă îngroape Maica Domnului toată viața pe la ei pe acolo, că de vreo patru ani tot o țineam într-un tanzit, acelea fiind adresele mai multor teatre din SUA, Israel, Croația, etc. și, mai grav, de ce însemnasem pe o hârtie tot felul de localități sârbești și de ce foaia respectivă semăna cu

o hartă (nu le știam geografia și mă interesau obiectivele care le fuseseră bombardate, ca să am cu ce mă lăuda la ai mei acasă). Mi-au confiscat pașaportul, foaia cartografiată, și mi-au luat numărul de telefon. M-am trezit ulterior la tribunal. Îmi tot spuneau că era grav ceea ce am făcut. Ambasada m-a ajutat mult: mi-a recomandat un avocat scump de la Belgrad. A trebuit să mă lupt singur, am contactat toate sursele mass-media. Cei de la poliție erau contactați zilnic: „Avem în fața redacției un cetățean străin care se plînge că l-ați incriminat de fapte care nu pot fi spuse...” Când mi-au înmănat pașaportul mi-au reproșat aceleași lucruri:

- Ce v-a trebuit vouă NATO, nu am fi putut fi prieteni?
- Păi ce legătură au toate acestea cu mine, doar sunt artist!
- Au legătură, pentru că toți sunteți la fel...

M-am trezit la graniță, deportat de acolo. Mi-am luat toate lucrurile cu mine, ca să demonstrez acasă că nu am pierdut timpul, ci am muncit din greu. Grănicerul nu a vrut să mă lase să ies cu un televizor alb negru pentru că nu aveam acte pentru proveniența lui. „Este un aparat din anii optzeci, dumneavoastră ați fi deținut acte la el?” Se uita la mine cu niște ochi cât gogonelele. I-a zis subadjunctului: „Hai, trănțește-i o viză de ieșire!” și apoi mie: „Lasă că ne-om mai întâlni noi!” „Sper să nu!” - i-am răspuns în gând.

Dezorientat, întors pe pământul făgăduinței, cu un salariu ridicol, devenit peste noapte codaș la sat, cu iubita rămasă dincolo... Întâlneam la tot pasul numai oameni cătrăniți, care se perpeleau perpetuu la un foc domol. Gata cu râsetele, gata cu speranțele, gata cu tot. Tristă soartă. Cine spune că depresia nu doare se înșală! Mintea îmi juca numai scenarii de sinucidere...

Până m-a trântit pământul. Prima dată m-a încredințat că imi este prieten, pe urmă m-a lămurit că propria viață mi-o pot schimba, dar pe a altora nu. M-a rugat să îmi văd de treabă. I-am urmat sfatul. Am început să nu mai ascult știrile, să gândesc pozitiv, să fraternizez cu locul în care trăiesc și, răsplata a fost pe măsură. Mi s-a mărit și salariul, mi-am găsit prietenă. Satul s-a metamorfozat brusc într-o metropolă. Râd ca prostul pe stradă de unul singur și stârnesc indignarea celor care se perpelesc la foc contiuu. Simt că trăiesc...

REVISTA ROMANO-CANADO AMERICANĂ STARPRESS
Organizează FESTIVALUL LIMBA NOASTRĂ CEA ROMÂNĂ- STARPRESS 2019 - În colaborare cu

*Arhiepiscopia Râmnicului,
Parohia Băile Olănești
BISERICUȚA DIN ALBAC*

SPECTACOL - ZIUA LIMBII ROMÂNE

31 august 2019 – OLĂNEȘTI
Ora 11.00 la Bisericuța din Albac

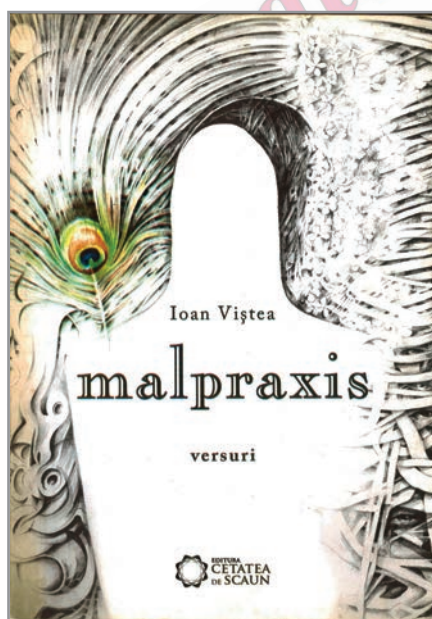

Lansarea Antologiei – „LIMBA
NOASTRĂ CEA ROMÂNĂ”-
STARPRESS 2019 – LIGYA
DIACONESCU
LANSĂRI ȘI PREZENTĂRI DE
CARTE:

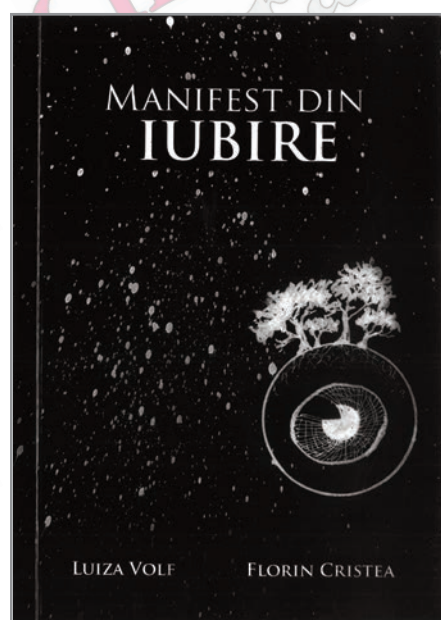
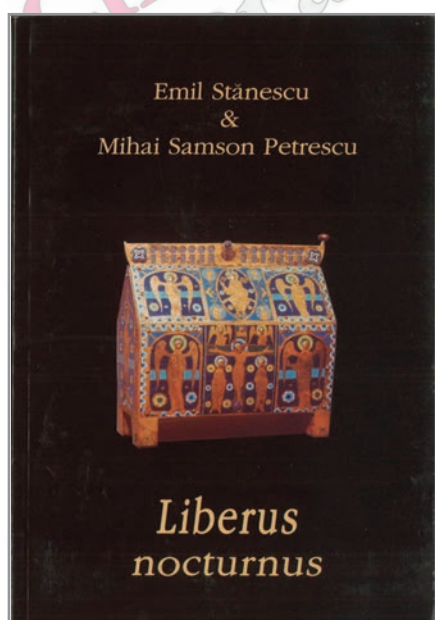
- AL. FLORIN ȚENE – Cluj Napoca
- MARIANA POPA Brașov
- MELANIA RUSU CARAGIOIU –
Montreal Canada
- OLIMPIA SAVA – Galați, România
- IONELA FLLOD – Londra, Marea
Britanie
- RODICA CALOTĂ – Tg. Jiu
- NADIA URIAN – Bistrița
- MARY SMITH, New York -USA
- TUDOSIA LAZĂR – Galați
- LIGYA DIACONESCU – Rm.
Vâlcea & Toronto, Canada

-Înmanarea diplomelor de onoare,
exelență și a TROFEULUI
"STARPRESS 2019"

- lecturi din creațiile literare ale
scriitorilor prezenți
Recitaluri, Surprize pe acorduri
muzicale, muzică ușoară, populară,
pricesne, romanțe, chitară cu:
Camelia Florescu, Gheorghe
Cărbunescu, Manole Barna, Călin
Ariciu, Maria Militaru, Maria
Brădean, Lavinia Roșu

Cărți din biblioteca revistei Climare literare

Cogito

„O societate bună este cea în care cel sărac nu este prea sărac,
iar cel bogat nu este prea bogat”
(Primo Levi)

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;

web site: <http://climate.literare.ro>